

Novice iz Moravške doline

7 / 2020

GLASILO OBČINE MORAVČE / SEPTEMBER 2020 / ŠTEVILKA 7 / LETNIK XXI

Nova pridobitev v Dešnu / str. 9

V šeststo let stari vasi Dešen so septembra nazdravili še eni infrastrukturni pridobitvi – asfaltiranemu odcepu ceste do Špingelna.

Zanimivosti iz narave – japonska sviloprejka / str. 23

V Sloveniji so v preteklosti gojili sviloprejke, predvsem revni kmetje in meščani na Primorskem. Nika Mavrič, žena oskrbnika Planinskega doma je naredila nekaj posnetkov japonskih sviloprejk na Žerenku.

Izpopolnjevanje tudi v času epidemije / str. 31, 32

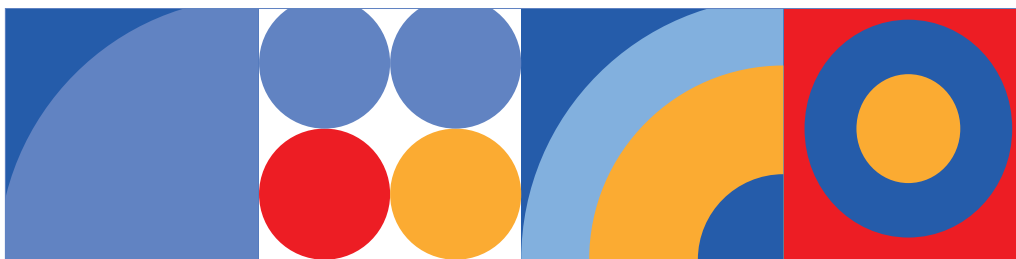
Združenju ekoloških kmetov Zdravo življenje je ob podpori kmetijske svetovalne službe kljub »koronski« situaciji tudi letos uspelo izpeljati strokovno ekskurzijo.

Posvetitev obnovljene Severjeve kapele / str. 36, 37

Družina Sever se je odločila za prenovo 114 let stare kapele, ki jo je postavil njihov prednik kot priprošnja Mariji pred odhodom v vojsko.

**Znamenite osebnosti
Moravške doline**

Tek na Limbarsko goro

nedelja, 8. november 2020, ob 11. uri

Start: Zalog pri Moravčah; Cilj: Limbarska gora
dolžina proge: 5,1 km; višinska razlika: 395 m

Vabilo je namenjeno pretežno tekačem.
Možna bo zgolj predprijava (8 EUR) preko prijavnega obrazca
na spletni strani teknalg.dklimbarskagora.si.
Tam najdete tudi razpis z natančnejšimi navodili.

Potrebno bo upoštevati ukrepe
za preprečevanje širjenja corona virusa.

Zaradi trenutnih razmer v državi si organizator
pridržuje pravico do sprememb.

DKLimbarskaGora

Novice iz Moravske doline

SEPTEMBER 2020
ŠTEVILKA 7
LETNIK XXI

Novice iz Moravske doline je informativno glasilo občine Moravče, ki je tudi izdajateljica. ISSN 2536-4057. Izhaja predvidoma desetkrat letno in ga prejemajo vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Sedež in naslov uredništva
Občina Moravče
Vegova ulica 9
1251 Moravče

01 724 71 40

E-poštni naslov
moravske.novice@moravce.si

Odgovorna urednica
mag. Tatjana Čop

Uredniški odbor
Eva Babnik
Ajda Lalič
Bernarda Mal
dr. Franci Malin
mag. Matjaž Marolt
Anja Ravnikar

Likovni urednik in oblikovanje
mag. Blaž Slapar

Lektoriranje
Marjana Cvirn in Bernarda Mal

Fotografija na naslovnici
Primož in Špela Lazar

Tisk
Tiskarna Januš d.o.o.

Naklada
1800 izvodov

Rokovnik izhajanj, navodila za pisce prispevkov in cenik oglasnega prostora so objavljeni na spletni strani www.moravce.si.

Naslednja številka izide 22. oktobra. Prispevke za objavo pošljite na elektronski naslov moravske.novice@moravce.si. Rok za oddajo je 2. oktober.

Pisci sami jamčijo za verodostojnost vsebine objav ter za avtorstvo besedil in slikovnega gradiva.

Novice iz Moravske doline so vpisane v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 374.

Avtohiša
KRULC

Sklepanje avtomobilskih zavarovanj

NOVO
SAVA
ZAVAROVALNICA

 triglav

 Urša Rems Brodar www.nissan-krulc.si ursa.rems@nissan-krulc.si 031-362-397

Nudimo tudi

Cenitve kasko škod in karoserijska popravila
vse znamke vozil / vse zavarovalnice

Pozdravljena, jesen

Drage Moravčanke, spoštovani Moravčani.

dr. Milan Balažič
župan občine Moravče

Vnašo dolino se počasi tihotapi jesen. Rad jo imam. Barve gozdov postajajo iz dneva v dan bolj pravljичne. Med drevesi zadiši po kostonju in gobah. Meglic je vse več, sončni žarki pa so iz dneva v dan bolj sramežljivi. Kmetje na poljih pospravljajo bogato letino. Kdor je čez leto trdo delal, mu je narava obilno povrnila. Tudi pri mojem delu je tako.

Poročilo o delu

Vsak mesec vam poročam o svojem delu. Tudi tokrat bo tako: še v času dopustov in počitnic smo odprli nov most v Podkraj (Tuštanj), saj je bil stari res dotrajan in nevaren. V Dešnu je sledilo odprtje novega kosa asfaltirane ceste. Na tromeji občin Moravče, Dol pri Ljubljani in Domžale sem prisostvoval odprtju obnovljene zgodovinske kapelice na Konfinu.

Eno letošnjih najlepših doživetij je predstavljalo odkritje imenitnega spomenika duhovniku, učitelju, misijonarju in vrtnarju Francu Pircu v Pečah. Na Jernejevo nedeljo (30. avgusta) je bilo res svečano in zasluga za več kot odlično organizacijo dogodka gre mnogim požrtvovalnim Pečanom. Še enkrat hvala.

Na prvi dan šole, 1. septembra, sem skupaj s starši nagovoril naše prvošolčke. Letos jih imamo za tri razrede, število rojstev in priselitev k nam pa iz leta v leto narašča. Zato smo na seji Občinskega sveta dan pozneje sprejeli še zadnje potrebne dokumente, ki ob izdanem gradbenem dovoljenju omogočajo začetek obsežne širitve šole skupaj z novo športno dvorano. Zdaj smo že sredi bitke za pridobivanje evropskih in državnih investicijskih sredstev, seveda pa bo del denarja morala primakniti tudi občina. Ker gre za milijonska sredstva, lahko že zdaj napovem, da bomo v prihodnjih dveh letih manj asfaltirali, saj bo zajeten del občinskega proračuna namenjen tej gradnji.

Upam, da se bo šolsko leto odvrtilo kolikor toliko normalno, kajti še vedno in vedno bolj se spet nahajamo v pogojih epidemije novega koronavirusa. Ker je temu žal tako in še čakamo na učinkovito cepivo, bomo v prihodnjih mesecih znova omejevali stike, odpovedovali množičnejše kulturne in športne prireditve ter upoštevali navodila. Razumljivo je, da do nadaljnega ne bom skliceval naših novih teles lokalne demokracije: zboru vasi, strateškega sveta, sveta kmetov, sveta žensk, mladinskega sveta,

LAHKO MI ZAUPATE, DA BOM NAŠO OBČINO ŠE NAPREJ VODIL V SMER, KI KORISTI VSEM NJENIM OBČANKAM IN OBČANOM.

ekološkega in turističnega sveta. Tudi moje načrtovane obiske vaških skupnosti bomo predstavili na varnejši čas. Takoj ko se bo v naši občini znova pojavila okužba, bom takoj aktiviral štab Civilne zaščite, da učinkovito zaščitimo naše občanke in občane. Dvakrat nam je že uspelo.

Onesnaževanje in nogomet

Tako kot mnogi imam rad nogomet. Moravški nogometni klub ima svojo tradicijo in zasluži vso podporo, saj je naša mladina zelo dejavna pri igranju te lepe igre. **Občina je tako letos nogometnemu klubu skupaj namenila 23.500 evrov.** Razmišljamo tudi o tem, da bi v prihodnjih letih zgradili pokrite tribune za obiskovalce in nove slačilnice za igralce. Vendar imamo z nekaterimi posamezniki v vodstvu kluba resne težave. Navajeni so starega načina dela, nepreglednih financ in politikantstva. **Že pred letom sem vodstvo kluba prosil, naj razmisli, ali ne bi ime kluba spremenili nazaj v NK Moravče. Razlog je očiten: sramotno je nositi ime glavnega onesnaževalca in zastrupljevalca naše doline, narave in ljudi.** To je nekaj podobnega, kot če bi obstajal nogometni klub z imenom jedrske elektrarne Černobil. Ime Termit kot ime kluba našim mladim ne posreduje pravega sporočila – kot da je ime podjetja, ki dobesedno streže po življenju naših ljudi, pozitivna vrednota. Se naj po tej pokvarjeni sprevrženosti zgleduje naša mladina? Toda omenjeni posamezniki v vodstvu kluba so se raje za nekaj drobiža »prodali« Termitu, čeprav je Občina Moravče desetkrat večji sponzor kluba. Mislim, da ti neodgovorni ljudje nimajo več kaj iskati v moravškem nogometu.

Še predobro namreč vem, o čem govorim. Že nekajkrat sem vam pisal o analizah, ki vse po vrsti pričajo o onesnaženosti in zastrupljenosti, ki se iz Termita širi na vse strani po naši čudoviti dolini. Ravno danes sem dobil v roke novo grozljivo analizo o okoljskih posledicah delovanja Termita, še posebej pa pogubnega vpliva na zdravje ljudi. O zaskrbljujočih izsledkih analize Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani vam bom poročal prihodnjič. Z eno besedo: na nas se za svoj umazani dobiček izživlja okoljski kriminal. Dokazi se kar kopičijo. Za zdaj pa naj le povem, da

sem se s članom mednarodnega ekološkega gibanja Alpe Adria Green Antonom Komatom dogovoril za strogi monitoring degradiranih območij Moravške doline. Naš skupni cilj je zaustavitev okoljsko neodgovornega delovanja vodstva Termit in sanirana, očiščena, zdrava ter zelena Moravska dolina.

**VSEENO MI JE ZA IDEOLOGIJE:
LEVE, DESNE ALI KAKRŠNEKOLI ŽE.
KOT PRAVI PREGOVOR: VSEENO JE,
KAKŠNE BARVE JE MAČEK, VAŽNO JE,
DA LOVI MIŠI.**

Občina nudi konkretne koristi

Občina je tu zato, da svojim občankam in občanom nudi konkretne koristi. Vseeno mi je za ideologije: leve, desne ali kakršne koli že. Kot pravi star pregovor: vseeno je, kakšne barve je maček, važno je, da lovi miši. Moj maček jih. Politika ni dejavnost uresničevanja nekih visokih in daljnih ciljev. Ljudi prepričajo dejanja tukaj in zdaj. Ljudje niso neumni in znajo dobro računati: če bo korist večja od stroška, potem se bomo aktivirali. Pridružili pa se bodo takrat, ko bodo prepričani, da se splača in da njihov – vaš glas šteje. Zato mora občina prva poskrbeti, da so vsi njeni občani pred zakonom enaki in da nihče nima posebnih predpravil. Temu sledim z vso strogostjo, saj nočem, da bi prebivalci Moravške doline imeli zgolj občino; hočem, da imajo dobro občino. Takšno pa bomo imeli, če bomo vsi skupaj poleg zasebnega interesa gledali tudi na skupni interes.

**IDEALNE OBČINE NE BODO NIKOLI
OBSTAJALE, LAHKO PA SE POTRUDI-
MO, DA SMO MED NAJBOLJŠIMI.**

Dobro enega od nas ni nujno enako dobremu koga drugega. Toda naše razlike v tem, kaj hočemo, niso tako velike, da se ne bi znali strinjati, kaj je dobro za vse in ne le za nekatere. Idealne občine ne bodo nikoli obstajale, lahko pa se potrudimo, da smo med najboljšimi. Vsakdo je v zasebnem življenju svoboden, da uživa tisto, kar si je s poštenim delom pridobil; vendar smo prek svoje lokalne skupnosti vezani en na drugega pri doseganju skupne blaginje – cest, vodovodov, optike itn. Nekateri so zaskrbljeni, da nastaja družba »najprej jaz«, ki rušilno vpliva na družbeno solidarnost. Večno včerajšnji govorijo celo o moralnem razkroju in strašijo, da smo spet v tridesetih letih prejšnjega stoletja. Vse to so brezglave blodnje: raziskave kažejo, da so

mlade generacije – tudi naša moravska – danes veliko bolj občutljive za skupne vrednote in moralna vprašanja, kot so bile prejšnje.

Najprej smo Moravčani

Med ljudmi se krepi občutek za skupnost v smislu pripadnosti lokalnemu okolju – pa ne le zaradi skupne usode, ki si jo delimo v teh časih epidemije ali večjih naravnih nesreč. Vse bolj si drug drugemu pomagamo. In prav je tako. Naše medsebojne vezi dokazujejo, da nismo skupnost razklanih posameznikov, ki bi želeli vsak po svoji poti, temveč smo kljub razdruževalnim tendencam postmoderne individualistične družbe sposobni stopiti skupaj in se povezati, kadar je potrebna vzajemna podpora. Najprej v družini, potem med sosedi, v vasi in seveda v občini, saj ima ta za to namenjena tudi znatna finančna in druga sredstva.

Lahko mi zaupate, da bom našo občino še naprej vodil v to smer, ki koristi vsem njenim občankam in občanom. In lahko ste prepričani, da držim vajeti občinske politike trdno v rokah. Trudim se povečati administrativno učinkovitost občine in zato za odpravo birokratskih ovir. Res je, da je obseg dela vsako leto večji, toda to ni prepreka, da ne bi še izboljšali kakovosti svojega dela. Prav tako se trudim za sodelovanje vseh političnih in družbenih dejavnikov v občini: strank, list, gibanj, združenj in društev. Najprej smo Moravčani, šele nato se delimo po svoji politični, svetovno-nazorski, verski in kakšni drugi pripadnosti. Ta različnost mora biti naša moč, saj nas ne razdvaja, temveč povezuje. V naši občini ne poznam nobenega političnega sovražnika in nasprotnika; poznam samo tekmece in partnerje.

Predvsem pa se opiram na moravske ljudi, ki imajo praviloma boljše od svojih političnih predstavnikov razvit čut za pravičnost, za dobro in zlo. Zato gremo skupaj naprej. Na bolje in na zeleno.

Župan ob prvem šolskem dnevu obiskal Osnovno šolo Jurija Vege

Župan Občine Moravče dr. Milan Balažič je na prvi šolski dan 1. septembra obiskal Osnovno šolo Jurija Vege Moravče in s svojim obiskom presenetil prvošolčke ter prvošolke 1. a in 1. b razreda. Podružnično osnovno šolo Vrhpolje pa je obiskal podžupan g. Marko Kladnik in pozdravil prvošolčke in prvošolke prvega v razreda. Program je potekal ob prijetni glasbi, nagovoru ravnatelja Mateja Žista in prisotnosti predstavnic Policijske postaje Domžale, ki sta tako starše kot prvošolčke opozorili na varnost in previdnost v prometu. Župan je vsem navzočim na koncu zaželel čim lepši začetek šolske poti in obilo novega znanja.

Pet analiz dokazuje, da Termit uničuje naše okolje in naše zdravje

BESEDILO: dr. MILAN BALAŽIČ, FOTOGRAFIJA: JAKOB MOČILNIKAR

Kot župan Občine Moravče sem skupaj z uglednim ekologom Antonom Komatom v torek, 22. septembra 2020, organiziral novinarsko konferenco v Ljubljani. Slovenski in moravški javnosti sem predstavil nekaj neizpodbitnih in dokazanih dejstev ter opozoril na grožnjo, ki jo predstavlja okoljski kriminal, saj ga večina pristojnih ne vidi oziroma ga ne želi videti.

V poročanjih medijev o tej tematiki praviloma zasledimo besedico 'domnevno', ki naj bi bila pravna varovalka, a ob tem so takšna poročanja oropana verodostojnosti. Zgrešena je resnica in to tista, ki je znanstveno dokazana. To je tako, kot če bi rekli, da je seštevek ena in ena domnevno dve.

Rezultati nove analize niso 'domnevni'

Rezultati najnovejše analize površinskih voda potoka Drtijiščica, ki so jo izvedli na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani,

so v ostrem nasprotju z vsem, kar zadnje mesece po medijih širijo iz Termite, Agencije Republike Slovenije za okolje in Ministrstva za okolje in prostor – češ, zdaj je (spet) vse v najlepšem redu.

Nova analiza je ob strani pustila že večkrat dokazane visoko presežene vrednosti močno strupenih formaldehidov in fenolov ter se je osredotočila na vsebnosti težkih kovin. Strupeni učinki teh kovin se kažejo predvsem zaradi tega, ker se močno kopičijo v živih bitjih in ekosistemih.

Kot rečeno, so že prejšnje analize pokazale visoko presežene koncentracije težkih kovin, med njimi

V SLOVENIJI OBSTAJA SPREGA MED UMAZANIM KAPITALOM IN DRŽAVO. OČITNO OBE STRANI DRUŽI SKUPNI INTERES – NADALJNJE POCENI ODLAGANJE ODPADKOV PROTI DOBREMU PLAČILU.

bakra, kadmija, kroma, bora, kobalta, mangana in molibdena. Rezultati nove analize (*Določitev izbranih kovin v površinski vodi in ocena njihovih vplivov na zdravje ljudi*) so pokazali povišane in presežene vrednosti **selena, kobalta, svinca, arzena, kadmija in bakra**. Analiza ugotavlja, da povišane koncentracije preiskovanih težkih kovin v površinski vodi 'nakazujejo na slabo ekološko stanje, kar vpliva na zdravje okoliških prebivalcev'.

Vpliv najdenih težkih kovin na zdravje ljudi

Kako najdene težke kovine vplivajo na zdravje prebivalcev Moravške doline, še posebej tistih, ki so najbolj izpostavljeni zaradi svoje bližine dejavnosti podjetja Termit? **Selen** povzroča težko dihanje, poškodbe centralnega živčnega sistema, bolezni kože in zob, izpadanje las itn.; s svojo strupenostjo pri nosečnicah vpliva na zarodek; v skrajnih primerih lahko pride do paralize in smrti. **Kobalt** lahko povzroči alergijo, astmo in težave z dihanjem, okvaro ledvic, kobaltov diklorid in sulfat pa sta rakotvorni snovi. **Svinec** še posebej ogroža otroke in mladostnike, saj njegovo kopičenje v kosteh zavira njihovo rast; zastrupitev s svincem sproži vnetje ustne sluznice, trebušne krče, zaprtje, bolečine v sklepih, delirij, zaustavitev sinteze hemoglobina, okvare sluha in vida, pri nosečnicah pa splav in okvare pri razvoju zarodka; škoduje tudi plodnosti. **Arzen** je zelo strupen in škodljiv za delovanje človeškega organizma; lahko privede do kožnega raka, povzroča pa tudi raka na ledvicah, pljučih in mehurju; med škodljive učinke na zdravje spadajo tudi bolezni srca in ožilja ter sladkorna bolezen. **Kadmij** povzroča rakava obolenja, še posebej na pljučih, ledvicah, trebušni slinavki, mehurju, dojkah in prostati. **Baker** lahko škoduje pljučem, jetrom in krvi; pri višjih koncentracijah bakra v telesu pride do okvare ledvic in možganov. Ko smo anketno ugotavljali tipe bolezni v pasu okrog Termita, smo prišli do enake ugotovitve: teh bolezni z rakom na čelu je mnogo preveč in so rezultat vpliva dejavnosti Termita. Nova analiza prav tako ugotavlja slabo okoljsko stanje in vpliv tega na zdravje ljudi. V sklepu ni nobenega dvoma: 'Posebej problematični so arzen, kadmij in svinec, ki veljajo za ene izmed bolj strupenih snovi, ki povzročajo tudi številna rakava obolenja in so uradno klasificirane kot snovi, ki so strupene za vodno okolje z dolgotrajnimi učinki. Ljudje so povišanim koncentracijam težkih kovin neposredno izpostavljeni.' Za deponijo Drtija in tudi ostale odprte kope analiza zahteva 'ureditev na primeren način, z neprepustnim dnom in ustreznim odvajanjem in filtriranjem izcednih voda'.

Termit je kazensko odgovoren za nastanek okoljske škode na zavarovanem območju Natura 2000 Kandrše-Drtiščica.

Zakrita epidemija, ki nas že dolgo ogroža in nas bo vedno bolj, če je ne bomo želeli videti, je epidemija nedovzetnosti na onesnaževanje okolja.

Že lani je Center za mednarodno in poslovno pravo izdelal pravno mnenje glede zakonitosti predelovanja odpadkov družbe Termit d.d. in ugotovil, da imajo odpadki, predelani v Termitu, tudi po predelavi še vedno status odpadka: okoljevarstveno dovoljenje je nezakonito, torej je tudi predelovanje odpadkov v gradbene proizvode nezakonito.

Pet zaporednih znanstvenih analiz

Prejšnja analiza iz avgusta 2019 (*Poročilo o intervenciji ELME - Ekološki laboratorij z mobilno enoto*), ki ji svoje izsledke dodaja ugledni Inštitut Jožef Stefan, ugotavlja ogrožanje okolja, nekontrolirano odlaganje odpadne vode neznanega izvora (hlapne organske spojine in kisline). Omenjeno odlaganje predstavlja tudi vir onesnaženja zraka in tal (izhlapevanje in pronicanje) ter je nenehna grožnja podtalnici in površinski vodi.

Državna analiza Ministrstva za okolje in prostor ter Agencije Republike Slovenije za okolje (*Vzorčenje in kemijske analize sanacijskega materiala, površinskih in podzemnih voda na območju nekdanjega*

Na novinarski konferenci 22. septembra je župan dr. Milan Balažič poudaril: »Da bi se zaščitili pred tožbami podjetja Termit, mediji o ekološki katastrofi v Moravški dolini radi poročajo kot o 'domnevno škodljivih vplivih na okolje'. Besedica 'domnevno' naj bi bila pravna varovalka. Toda ob tem zagrešijo neko drugo hudo napako, ki jih lahko oropa verodostojnosti. Zgrešijo resnico. Ne kakršnokoli resnice, ki bi bila predmet različnih pogledov in razprave, temveč znanstveno resnico. Takšno, kakršna je matematika: o tem, da je $1 + 1 = 2$, ne more biti razprave. In takšne so resnice, ki nam jih sporočajo analize onesnaženega okolja v Moravški dolini.«

odkopa Drtija, kjer deluje podjetje Termit d.d.) iz julija 2019 govori o znatno preseženih kritičnih vrednostih arzena, bakra, kadmija, kroma, niklja, svinca, fluoridov in mineralnih olj. Našteto je vzrok škodljivih učinkov na človeka in okolje: onesnažena tla niso primerna za pridelavo rastlin, za živali in za vodo, ki jo uporabljamo. Okoljska škoda je povzročena tlom, saj se je odlagal material, ki ni skladen z določili Uredbe o obremenjevanju. Šlo je za odlaganje neprimerne materiala: keramičnih varovalk, električne žice, strelododov, železnih cevi, plastenk, gospodinjskih odpadkov, plastike, kovine, betona, asfalta itn. Izcedne

V Občini Moravče smo bili, smo in bomo enoznačno proti takšni politiki, ki uničuje okolje, v katerem živimo.

in podzemne vode so obremenjene z onesnaženjem s kovinami, formaldehidi in fenoli.

Analiza iz februarja 2019 (*Potok Drtijiščica, Stražica in iztočni potok iz Drtijskega jezera – raziskave v rastlinski aplikativni citogenetiki*) ugotavlja visoke vsebnosti genotoksičnih snovi, ki poškodujejo DNK, in citotoksične snovi, ki povzročijo poškodbo celic ali celično smrt. Poškodbe kromosomov na rastlinah in ribah govorijo o kontaminaciji, ki vpliva na ljudi.

In nenazadnje, že analiza Geološkega zavoda Slovenije iz maja 2017 (*Analiza možnih vplivov sanacijskega materiala na območju nekdanjega odkopa Drtija v lasti družbe Termit d.d. na podzemne in površinske vode*) sporoča, da so v sanacijskem materialu povišane vrednosti kroma, bakra, niklja, svinca in cinka iz odpadne žindre, pepela in filtrskega prahu. Prav tako so povišane vrednosti kalija, natrija, klora, sulfatov, formaldehida in fenola, katerih izvor so livarski peski. Z olji so onesnažene površinske vode. Povečan je prenos prašnih delcev kremenčevega peska v zraku (ki so najbolj verjeten vzrok raka in silikoze). Ta analiza izpostavlja nepravilen način vgrajevanja umetno pripravljene zemljine (steklena/kamena volna), ki ni v skladu z izdanim okoljevarstvenim dovoljenjem. Območje 'sanacije' ni zavarovano, dostop je prost in zato predstavlja dodatno nevarnost.

Pravno mnenje

Oktober 2019 je Center za mednarodno in poslovno pravo pod vodstvom dr. Vasilke Sancin o nastalih razmerah izdelal še pravno mnenje (*Pravno mnenje glede zakonitosti predelovanja odpadkov družbe Termit d.d. v centru za predelavo odpadkov v Drtiji*). Po njem imajo odpadki, predelani v Termitu, po predelavi še vedno status odpadka: okoljevarstveno dovoljenje je nezakonito, torej je tudi predelovanje odpadkov v gradbene proizvode nezakonito. Vzročna zveza med delovanjem Termita in okoljsko škodo je dokazana. Termit mora izvesti sanacijo in nositi njene stroške, Ministrstvo za okolje in prostor pa mora odrediti izvedbo najustreznejših sanacijskih ukrepov. Termit je prekrškovno odgovoren zaradi ravnanj v nasprotju z okoljevarstvenim dovoljenjem; sicer pa že od leta 2014 nima več potrebnega okoljevarstvenega dovoljenja. Termit je kazensko odgovoren za nastanek okoljske škode na zavarovanem območju Natura 2000 Kandrše-Drtijiščica.

Skratka, pet analiz z znanstveno metodo dokazuje kritično nevarno in strupeno onesnaževanje Moravške doline, posredno pa celotnega savskega

porečja. Na teh analizah ni nič 'domnevnega'. So trda in trdna znanstveno dokazana dejstva. Dodatna pravna analiza ugotavlja nezakonito delovanje Termita. Še več: vsa izdana okoljevarstvena dovoljenja v Republiki Sloveniji so **nezakonita**. Vsa okoljevarstvena dovoljenja, kjer je slovensko tehnično soglasje (STS) predpogoj za izdajo dovoljenja za predelavo odpadkov, so nezakonita. Daleč od standardov pravne države na tem področju vlada popolna nezakonitost, slovenski Divji zahod. **Gre za več kot 250 izdanih okoljevarstvenih dovoljenj**, ki niso v skladu s pravnim redom Republike Slovenije in niso v skladu s pravnim redom EU.

Sprega med umazanim kapitalom in državo

V Sloveniji obstaja sprega med umazanim kapitalom in državo. Očitno obe strani družijo skupni interes – nadaljnje poceni odlaganje odpadkov, torej onesnaževanje in zastrupljanje okolja, proti dobremu plačilu. Ob 'moravški vstaji' je podjetje Termit 16. julija 2019 s strani države prejelo Odločbo o prepovedi odlaganja odpadkov. Toda umazani kapital je poiskal načine in obvoje za legalizacijo ponovnega odlaganja. Novi nevarni odpadki se v Moravče vozijo pod krinko 'eksperimenta'. Tako je Termit predlagal bivšega ministra Senka Pličaniča – znanega zagovornika umazanega kapitala – Agenciji Republike Slovenije za okolje kot 'nevtralnega' izvedenca v postopku ugotavljanja odgovornosti za nastanek okoljske škode. Ta Agencija (ARSO) sprejme Pličaniča kot 'strokovnjaka', ki priča v korist Termita, na katerega plačilnem spisku se je menda že nekajkrat znašel. Tu ni naključij.

Onesnaževalci in njihovi zagovorniki v en glas trdijo, da je Termit pionir t. i. krožnega gospodarstva. Nekateri izražajo zaskrbljenost zaradi prepovedi odlaganja in govorijo o negativnem vplivu na slovensko industrijo, ki svoje odpadke vozi v Termit. V prvo vrsto porivajo nekakšno gospodarsko škodo ob tem, ko povsem spregledujejo strahotno škodo, narejena okolju in zdravju ljudi. **Umazani kapital se je povezal v umazani lobi:** Zavod za gradbeništvo (ZAG) pripravlja ustrezno dokumentacijo za odlaganje odpadkov, komunalna podjetja zbirajo odpadke, Hmezad dobavlja in prevaža odpadke, Termit pa sprejema in zakopava nevarne ter strupene odpadke v Moravški dolini.

Ne izzivajte državljske nepokorščine!

Državno odvetništvo je od ministra za gospodarstvo Počivavška zahtevalo ukrepanje in odpravo nezakonitosti. Minister ne stori nič. Občina Moravče je Ministrstvo za okolje in prostor opozorila na nepravilnosti, nezakonitosti in vgrajevanje

Pogovarjajmo se! Stopimo skupaj! Za sanacijo Moravške doline in za zeleno Slovenijo. Če pa kdo misli in načrtuje, da se bo v Termit spet vozilo nevarne in strupene odpadke, mu sporočamo, naj ne izziva naše državljske nepokorščine. Ker jo bo dobil. Pa ne 'domnevno'.

nevarnih snovi. Minister za okolje in prostor Vizjak ne stori nič. Ko ga kot župan prosim za sprejem, ni odziva. Oziroma odziv je – v nasprotni smeri: steče postopek izključevanja vpliva lokalnih skupnosti in raznih nevladnih organizacij ter ekoloških gibanj na okoljsko politiko naše države. Minister Vizjak hkrati napove legalizacijo STS na način **vladne uredbe**, kar pomeni zeleno luč za umazani kapital in nadaljnje odlaganje nevarnih ter strupenih odpadkov.

V Občini Moravče smo bili, smo in bomo enoznačno proti takšni politiki, ki uničuje okolje, v katerem živimo. V našem imenu in v imenu generacij, ki prihajajo, se bomo po pravni in politični poti borili proti okoljskemu kriminalu, proti temu, da ARSO postane agencija proti čistemu okolju in Ministrstvo za okolje in prostor ministrstvo proti okolju. **Predsednika Vlade Janeza Janša pozivam k ukrepanju: ne moremo nadaljevati po starem!** Epidemija ni ena sama, ta, ki nas trenutno ogroža. Epidemij je več vrst, skoraj vedno so dejansko povezane z onesnaževanjem. Zakrita epidemija, ki nas že dolgo ogroža in nas bo vedno bolj, če je ne bomo želeli videti, je epidemija nedovzetnosti na onesnaževanje okolja. Pravno velja urediti področje zaščite okolja in odlaganja odpadkov, naš razvoj pa krepko usmeriti v zelene investicije in zelena delovna mesta.

Pogovarjajmo se! Stopimo skupaj! Za sanacijo Moravške doline in za zeleno Slovenijo. Če pa kdo misli in načrtuje, da se bo v Termit spet vozilo nevarne in strupene odpadke, mu sporočamo, naj ne izziva naše državljske nepokorščine. Ker jo bo dobil. Pa ne 'domnevno'.

Nova pridobitev v Dešnu

BESEDILO: BRANKA BIZJAN, FOTOGRAFIJA: SEAD ČURAK

Dešen je s svojimi zaselki Cvetež, Golezen, Planjava, Ušte in Žerenk v pisnih virih prvič omenjen leta 1425. Bliža se šeststota obletnica Dešna in njegovega razvoja.

Dešnani so se od nekdaj trudili za boljše življenje v kraju. Sami so v hiše napeljali elektriko, telefon in večino vodovodnega omrežja. Manjka le še vodovod na zaselek Žerenk, ki se razvija v turistično destinacijo občine. Po ustanovitvi občine Moravče so tudi v Dešnu prišli do prvih asfaltnih cest. Zbirali so prispevke za rekonstrukcije in zemeljska dela, odstopali zemljišča in sami poprijeli za krampe ter lopate in tako prispevali k zmanjševanju zneska na računih.

Septembra še en asfaltni odcep

Tretjega septembra letos je bil odprt krajši odcep ceste do Špingelna. Prav s tega odcepa je ob vsakem neurju nanoslo na glavno cesto velike količine peska, ki je oviral promet. Domačini so pripravili slavnostno odprtje skupaj z županom dr. Milanom Balažicem, direktorjem občinske uprave Ivanom Kendo, občinskimi svetniki in izvajalci. Po odprtju so ob pogostitvi in prijetnem klepetu načrtovali naslednje projekte, ki bodo olajšali življenje občanov v Moravškem hribovju. Vsi so bili enotni, da je nujno potrebno pripeljati vodovodno omrežje v zaselek Žerenk, kjer še vedno uporabljajo kapnico. Kadar le-te primanjkuje, priskočijo na pomoč gasilci, ki vodo dovažajo s cisternami.

Vsi prisotni Dešnani so bili ob novi cestni pridobitvi zadovoljni. Poslovali so se z obljubo, da bodo v prihodnjih letih uredili še dostop do pitne vode za prebivalce zaselka Žerenk, in si zaželeli vse dobro!

Anton Komat na obisku pri županu

Župan Občine Moravče dr. Milan Balažic je 25. avgusta sprejel slovenskega ekologa Antona Komata, člana društva Alpe Adria Green. V pogovoru sta obsodila družbeno in okoljsko neodgovorno ravnanje družbe Termit. Dogovorila sta se za tesno sodelovanje, ki vključuje tudi monitoring in nove analize onesnaženosti narave na degradiranih območjih Moravške doline, ki škodljivo vpliva tudi na zdravje ljudi. Še posebej sta izpostavila potrebo po nadaljnji analizi kakovosti vode in njene onesnaženosti s težkimi kovinami ter drugimi nevarnimi snovmi. Pri tem bodo prvič uporabljene nove metode in aparature, ki so v razvitih članicah EU že nekaj časa certificirane ter postavljajo nove standarde v nadzoru in preprečevanju onesnaževanja narave ter zastrupljanja ljudi. Sklenila sta, da je potrebno vložiti veliko truda, če želimo bodočim rodovom v dediščino zapustiti sanirano, očiščeno, zdravo in zeleno Moravško dolino.

Obnovljena kapelica na Konfinu

Vnedeljo, 23. avgusta 2020, je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič sodeloval pri odprtju obnovljene kapelice na Konfinu, na tromeji občin Moravče, Domžale in Dol pri Ljubljani. V svojem govoru je še posebej izpostavil vrednoto miru, v znamenju katere je bila v zgodbi o nastanku pred prvo svetovno vojno postavljena ta kapelica. Kapelico je pred množico zbranih blagoslovil vrhpoljski župnik Ivan Povšnar. Po uradnem delu, ki so ga s svojimi pesmimi popestrile ljudske pevke pod vodstvom Moravške Mare, so domačini pripravili prijetno druženje.

Odprtje novega mostu v Podkraju

Vpetek, 14. avgusta 2020, je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič na cesti Hribce – Tuštanj na odcepu proti kraju Podkraj (Zgornji Tuštanj) odprl nov most čez Češnjiško Račo.

Prejšnji most je zdaj povsem obnovljen in bo lahko s svojo širino ter varnostno ograjo uspešno služil varnemu prometu naših občank in občanov s tega področja, še posebej pa šoloobveznim otrokom. Odprtja so se poleg krajanov udeležili tudi podžupan Marko Kladnik in nekateri občinski svetniki, člani Partnerstva za razvoj (Neodvisna lista, SLS).

Po slavnostnem odprtju je Društvo krajanov Tuštanj s predsednikom Francijem Cerarjem pripravilo pogostitev v brunarici na Cegunci.

BREZPLAČNI PREVOZI ZA STAROSTNIKE V OBČINI MORAVČE - S SRCEM NA POTI

Občina Moravče je pristopila k vseslovenskemu humanitarnemu projektu za mobilnost starejših PROSTOFER in v letu 2020 za izvedbo zagotovila finančna sredstva ter vozilo, s katerim se izvajajo brezplačni prevozi starejših občanov.

PROSTOFER
PROSTOVOLJNI ŠOFER

Brezplačni prevozi starejšim omogočajo lažjo dostopnost do zdravniške oskrbe (npr. Zdravstveni dom, bolnišnice), brezplačne prevoze do javnih ustanov (Občine, Upravne enote), trgovinskih centrov ipd.

Uporabnik, ki potrebuje brezplačni prevoz, naredi naslednje:

1. Pokliče na **brezplačno številko 080 10 10**.
2. V komunikacijskem centru nato zabeležijo njegove podatke in lokacijo prevoza. Klicni center nato obvesti prostovoljnega voznika o prevozu in to sporoči uporabniku, za katerega se opravi prevoz.
3. Vozilo je zagotovljeno s strani OBČINE MORAVČE, prav tako je poskrbljeno za zavarovanje tako voznika kot sopotnikov.
4. **Klicni center je na voljo za rezervacije prevozov uporabnikov vsak delovnik med 8.00 in 18.00 uro, rezervacijo prevoza pa je potrebno najaviti vsaj 3 dni pred izvedbo storitve.**
5. Vozniki prostovoljci bodo prevoze opravljali od ponedeljka do petka med 8. in 16. uro, izjemoma pa se lahko dnevi in ure tudi prilagodijo potrebam.

Brezplačni prevozi so namenjeni vsem tistim starejšim, ki:

- **ne vozijo sami,**
- **nimajo sorodnikov, ki bi imeli prosti čas takrat, ko potrebujejo prevoz,**
- **imajo nižje mesečne dohodke,**
- **imajo slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi.**

Enajsta redna seja občinskega sveta

BESEDILO: AJDA LALIČ, FOTOGRAFIJA: mag. TATJANA ČOP

Vsredo, 2. septembra 2020, se je na enajsti redni seji zbral občinski svet občine Moravče. Pred začetkom rednega dela seje občinskega sveta je potekala žalna seja ob smrti častnega občana Bogomirja Capudra.

Ob prisotnosti svojcev pokojnega častnega občana je župan dr. Milan Balažič vse navzoče nagovoril z izjemno doživetimi besedami, iz katerih smo lahko razbrali, da je bil Bogomir oziroma Miro, kakor smo ga občani bolje poznali, izredno zaslužen moravški občan: trobentač, orglar, zborovodja. Bil je ustanovitelj Moškega pevskega zbora Tine Kos, prvi kapelnik moravške godbe ter pobudnik ustanovitve oddelka glasbene šole v Moravčah. V vseh pogledih je bil izjemen človek, ki je s svojim delom zaznamoval kulturno dogajanje v naši občini in soustvarjal delo večine pevskih sestavov v njej. Poleg tega je bil ne le zaveden Moravčan, temveč tudi izjemen domoljub, kateremu je bila slovenska pesem daleč pred vsem ostalim. Župan, občinski svetniki in vsi ostali prisotni smo pokojnika počastili z minuto molka.

Sprejet rebalans proračuna

Vnadaljevanju je gospa Marjanca Urbanija predstavila prvo spremembo odloka o proračunu. Po krajši razpravi, ki se je vrtela predvsem okrog postavke kmetijstva, so svetniki z večino glasov sprejeli rebalans proračuna. V naslednji točki je bilo podano tudi poročilo o izvajanju proračuna za prvo polletje, na katero ni bilo razprave in je bilo sprejeto z večino glasov.

Na vrsti je šola!

Pri tretji točki dnevnega reda so svetniki prisluhnili predstavitvi rekonstrukcije in dozidave OŠ Jurija Vege Moravče, ki naj bi bila realizirana v prihodnjih

Svetniki se strinjajo, da je potrebno šolo obnoviti in razširiti, saj se število šoloobveznih otrok nenehno povečuje.

Na enajsti redni seji občinskega sveta so prisotni počastili spomin na Bogomirja Capudra, častnega občana, ki je pomembno zaznamoval kulturno življenje Moravške doline.

nekaj letih. Najprej je gospod Iztok Čančula predstavil konkretne načrte dozidave in rekonstrukcije šole. Poudaril je, da je bilo v izredno kratkem času pridobljeno gradbeno dovoljenje, ki ga je občina pridobila 8. julija 2020. Skladno z načrtom bodo odstranil obstoječ severni del šole, uredili novo kuhinjo, jedilnico in telovadnico s štirimi vadbenimi enotami. Ker naj bi imeli vsi javni objekti do leta 2023 osebno dvigalo, bodo tudi to uredili. Skupna površina dozidanih prostorov znaša 3836,68 m², obnovljenih pa 873,20 m². Gospa Martina Magajna je nato predstavila še finančni vidik obnove, ki bo skupaj z DDV znašala 5.119.700 evrov. Od tega bo približno milijon evrov zagotovljenih iz Ekosklada, štirje milijoni evrov pa iz lastnih sredstev. Ker se število učencev na OŠ Jurija Vege vztrajno večja, sta obnova in širitev šole neizbežni in nujni. Med razpravo je svetnike predvsem zanimalo, če so načrti usklajeni z vodstvom šole. Po poročanju direktorja občinske uprave je bil ravnatelj g. Matej Žist ves čas vključen v načrtovanje projekta. Seveda je večino svetnikov zanimal finančni vidik – negativno mnenje nadzornega odbora, finančno tveganje in dejanska možnost izpeljave projekta. Ne glede na vse se vsi svetniki strinjajo, da šola rabi obnovo in širitev, zavedajo pa se tudi finančnega zalogaja.

Obnova Kulturnega doma in drugo

Vnaslednji točki je bil predstavljen tudi projekt ureditve Kulturnega doma Moravče. Ob partnerstvu Kulturnega društva Tine Kos bo za ta projekt pridobljenih 148.000 evrov. Občinski svetniki so sklep o prenovi KD Moravče sprejeli z večino glasov.

V nadaljevanju je dr. Primož Banovec predstavil Hidrološko-hidravlično študijo za potrebe OPN Moravče za vodotok Drtijiščica. Ob predstavitvi se je odprla razprava o problematičnih mestih, kjer v večini Drtijiščica poplavlja, in o možnih rešitvah.

Pod sedmo točko dnevnega reda je bil podan predlog spremembe podelitve koncesije za vzdrževanje občinskih cest. Do sedaj se je koncesija podeljevala za petnajst let, od zdaj naprej pa je predlagano, da se podaljšuje na vsakih pet let. S tem bi lahko v primeru nezadovoljivega opravljanja dela koncesionarja

menjali že po petih letih. Občinski svet je predlog z večino glasov sprejel. Nato je gospa Marjana Krumpetar predstavila predlog podeljevanja proračunskih nepovratnih finančnih subvencij za lastnike in solastnike spomeniško zaščitenih objektov za obnovo fasad, streh in stavbnega pohištva v občini Moravče. Tudi po tej točki se je odprla razprava; predvsem v zvezi s tem, kateri objekti pridejo v poštev. Občinski svetniki so predlog z večino podprli. V naslednji točki dnevnega reda so za nadomestnega člana – predstavnika lokalne skupnosti za svet zavoda OŠ Jurija Vege Moravče imenovali gospoda Antona Orehka.

Pod zadnjo točko dnevnega reda je bilo podanih kar nekaj pobud in predlogov. Najprej je podžupan Marko Kladnik pozval k ureditvi dokumentacije za avtobusna postajališča, za katera bi bilo prav, da se uredijo tudi na relaciji od Moravč do Peč.

Župan občine Moravče je predlagal ureditev področja občinskih praznikov. Pozval je k še kakšnemu spominskemu dnevu, ko bi počastili še katero od znamenitih moravških osebnosti. Župan je na enajsti redni seji še ustanovil novo delovno telo občine – svetovalec za turizem v občini Moravče. To mesto je prevzel gospod Branimir Mikulaš, ki ima precej izkušenj na področju turizma.

Zapustil nas je častni občan Miro Capuder

Ob slovesu od prvega častnega občana Mira Capudra je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič na žalni seji Občinskega sveta 2. septembra prisotne nagovoril z naslednjimi besedami: **»Spoštovani žalujoči domači, spoštovani podžupan, spoštovani svetniki Občinskega sveta Občine Moravče, spoštovani gostje!**

Poslovil se je naš častni občan in eden najbolj zaslužnih občanov za to, da imamo v naši občini ljubiteljsko kulturo na tako visoki ravni. Miro Capuder ali, kot smo mu rekli Alešev Miro, je bil od malega predan glasbi. Njegov oče, Aleš, je bil dolga leta zborovodja cerkvenih zborov in organist. Očetovo delo je kot mlad fant nadaljeval Miro, ki se je spoprijel z veliko obveznostjo: prevzeti renomiran zbor z odličnimi pevci in nadaljevati to kakovostno raven.

Njegova prizadevanja so ga izoblikovala v odličnega glasbenika in pedagoga. Miro je bil znan trobentač, ki je ustanovil legendarni glasbeni sestav »Zadovoljni muc«. Starejši občani se prav gotovo spominjajo, da v Moravčah in širši okolici ni bilo prireditve, kjer ne bi sodeloval s svojim ansamblom.

Igranje orgel in zborovodstvo je bila njegova velika prelomnica, saj do tedaj tovrstnih izkušenj ni imel. Vendar so vztrajnost, naravni talent in volja botrovali velikemu napredku in uspehom, ki so sledili. Miro je bil v Občini Moravče mnoga leta gonilna sila tudi na področju ljubiteljske kulture. Vse proslave in prireditve so očarale zaradi njegovega znanja in sodelovanja.

Po njegovi zaslugi imamo že več kot šestdeset let Moški zbor Tine Kos. Bil je tudi ustanovitelj in dolgoletni kapelnik Moravške pihalne godbe.

Vse to, kar danes slišimo na kulturnih, javnih, občinskih in državnih prireditvah ter praznikih, je plod njegovega dela, saj je kot pionir in ustanovitelj zaoral ledino, ki je obrodila odličen sad. Da je naša godba na takšni glasbeni ravni, je tudi njegova zasluga, saj je bil med prvimi pobudniki tega, da se je ustanovil oddelek Glasbene šole za poučevanje inštrumentov za nadaljnje sodelovanje v moravški godbi. Člani in članice ter mentorji vseh pevskih sestavov, ki delujejo v naši občini, so prva znanja pridobili pri Miru. Prav njegovo mentorstvo je bilo tista luč, ki je pokazala pravo pot in bogato obrodila sadove na področju ljubiteljske kulture v naši občini.

Miro je bil velik domoljub in zaveden Slovenec, ki se je zavedal, da je le kultura jamstvo, da se bomo ohranili kot narod. Da ima naša občina tako dobro ime in je zelo spoštovan partner pri vseh kulturnih prireditvah po državi, je njegova velika zasluga.

Vedno je zagovarjal prvotne korenine slovenskega zborovskega petja, ljudskega izročila in je venomer ponavljal: najprej kvalitetno izvajanje naše, slovenske glasbe, šele nato bomo posegali po tujih delih. Slovo od njega je boleče, pa vendar do Mira Capudra čutimo veliko hvaležnost. Hvaležnost človeku, ki pušča za sabo generacijo novih ustvarjalcev, ki nadaljujejo njegovo delo.

Zato, spoštovani Miro, neizmerno te bomo pogrešali. V naših srcih boš ostal zapisan z velikimi črkami kot glasbeni ustvarjalec, ki je v naši občini, pa tudi širše, pustil neizbrisen pečat.

V imenu Občinskega sveta Občine Moravče in v svojem osebni imenu izrekam domačim iskreno sožalje. Prosim, da se z minuto molka poklonimo spominu na Mira Capudra.

Miro, naj ti bo lahka zemljica slovenska.«

Obvestilo Zdravstvenega doma Domžale

VZD Domžale vlagamo vse napore, da bi naši pacienti čim manj občutili posledice spremenjenega načina dela zaradi epidemije covid-19, in da bi varno, kakovostno in pravočasno oskrbeli vse naše paciente. Trenutno stanje nam žal ne dopušča, da bi pacienti prihajali nenaročeni v zdravstveni dom, saj je ob koncentraciji bolnih in veliki prenosljivosti novega koronavirusa precejšnja možnost, da bi se bolezen prenesla na tiste najbolj ranljive. Naš osnovni cilj je zagotoviti storitve vsem našim pacientom, ob hkratnem zagotavljanju varnosti pred prenosom nove bolezni. Vlagamo vse napore v to, da bi ta cilj dosegli. Od razglasitve epidemije dalje ločujemo poti bolnikov, ki bi lahko zboleli za covid-19 od ostalih uporabnikov zdravstvenih storitev. Da bi preprečili možno širjenje okužbe med pacienti v čakalnicah, moramo zagotoviti kontroliran vstop v zdravstveni dom, varno razdaljo v čakalnicah in obvezno nošenje mask.

Prosimo vas, da upoštevate spodnja navodila in nasvete:

- Za vse storitve se je potrebno naročiti po telefonu ali elektronski pošti. Ker trenutno poteka zelo veliko telefonskih posvetov z zdravniki, so linije preobremenjene in včasih žal ne moremo takoj odgovoriti na vse klice. Klicev je tekom dneva preveč, da bi lahko vsem odgovorili oziroma se z vsemi pogovorili. Upoštevati je treba dejstvo, da zdravniki in medicinske sestre tudi v času, ko jih kličete, opravljajo svoje redno delo oziroma obravnavajo bolnike v ambulanti. Zato vse prosimo za potrpežljivost in razumevanje.

Zgrešene klice v največji možni meri beležimo in pokličemo nazaj.

- Svetujemo, da za vse načrtovane potrebe (ponoven predpis receptov, izdaja napotnic, bolniških listov ipd.) pokličete pravočasno, to je vsaj teden dni prej ali uporabite elektronsko pošto ambulante. V kolikor ambulante nikakor ne morete priklicati ali če ambulanta ne dela, pokličite centralo Zdravstvenega doma na številko (01) 724 51 00 in poskusili vam bomo pomagati z informacijo ali nasvetom. Tudi ta številka je zelo obremenjena, zato bo verjetno potrebno poklicati večkrat.

• V primeru nujne medicinske pomoči je treba vedno poklicati številko 112.

- Ob vstopu v zdravstveni dom pri vsakem obiskovalcu preverimo zdravstveno stanje in izmerimo telesno temperaturo.

- Ob simptomih in znakih bolezni covid-19 pri pacientih izvajamo odvzem brisov za dokaz virusa SARS-CoV-2. Od 28. septembra dalje bomo odvzem brisov organizirali na način »drive-in« (za odvzem brisa boste počakali kar v avtu) in sicer na južni strani Zdravstvenega doma v Domžalah. Za bris se je prav tako potrebno naročiti pri osebnem ali nadomestnem zdravniku. Izvide testiranja sporočimo po telefonu naslednji dan zjutraj ali dopoldne oziroma takoj, ko prejmemo rezultate.

• Ob sumu na bolezen covid-19 je izjemno pomembno, da ostanete v samoizolaciji, dokler ne prejmete rezultatov testiranja.

- Da bi zmanjšali možnosti širjenja bolezni in se čim prej vrnili v normalno življenje, lahko največ storimo sami, z upoštevanjem osnovnih ukrepov - ohranjanjem medosebne razdalje, uporabo zaščitnih mask ter umivanjem in razkuževanjem rok.

V imenu vseh zaposlenih v ZD Domžale in v imenu naših najbolj ranljivih pacientov se vsem zahvaljujem za upoštevanje zgornjih navodil.

*mag. Renata Rajapakse, dr.med.spec.,
vršilka dolžnosti direktorja*

**Zdravstveni dom
Domžale**

VABILO na DAN ODPRTIH VRAT

Rotary klub Domžale, ki deluje v okviru distrikta 1912 Slovenija in svetovnega združenja Rotary International, v okviru svoje humanitarne dejavnosti posebno pozornost namenja otrokom, ki prebivajo kot rejenci pri rejniških družinah na območju občin Upravne enote Domžale. Ta prostor je namreč že dolga leta znan po velikem številu rejniških družin, ki prevzamejo skrb za otroke, ki zaradi različnih razlogov ne morejo živeti pri svojih starših.

V okviru tega že enaindvajset zaporednih let na prireditvi »Miklavževanje« poskušamo tem otrokom pričarati vsaj malo prazničnega pridiha in potem Miklavža skromno obdariti otroke iz rejniških družin. Letošnje leto pa smo si zadali, da bomo poleg izpeljave Miklavževega večera zbrali sredstva tudi za tridnevni tabor, na katerega bi popeljali celotne rejniške družine, jih s tem vsaj malo razbremenili, jih še dodatno povezali in jim pokazali, kako zelo pomembno je njihovo delo.

Ker se želimo predstaviti širši javnosti, prirejamo DAN ODPRTIH VRAT. Vsi, ki vas naše delovanje zanima, ki imate tovrstne ideje in bi jih želeli deliti z nami, ste dobrodošli.

Dan odprtih vrat bo v četrtek 15. oktobra 2020, s pričetkom ob 19:30 uri na sedežu našega kluba, to je v Restavraciji Park na Kopalniški cesti 3 v Domžalah.

Za dodatne informacije in vaše prijave na dogodek ste dobrodošli na telefonski številki 041 697 642 ali na e-naslouvo martina.orazem@gmail.com

Iskreno dobrodošli!

Zapise in zanimivosti
iz Moravške zgodovine
zbira in ureja
g. Bogomil Brvar

g. iz Moravč. Ni še bilo dneva, ki bi ga bili Moravčani težje pričakovali, kakor dneva, ko dobimo nove zvonove. Ta dan se je približal. V četrtek, 2. septembra, popoldne, je napolnila ves prostorni moravški trg velikanska množica občinstva, mlaji in venci so pričali, da se vrši nekaj izrednega. Kar zagrmijo streli, slovesno pritrkavanje podružnih in farnih zvonov se razlega. Takrat pa pridrdrajo bogato okrašeni vozovi z novimi zvonovi. Farni zvonovi vnovič zadonijo, orglje zabučje in ljudstvo je polno radostnega navdušenja. Veselje navzoče množice pa je vzkipelo do vrhunca, ko so jeli koj na to dvigati veliki zvon v veličastni zvonik in drugi dan je zapel slavo mogočnemu Stvarniku. — Novi zvonovi imajo krasne, zelo primerne napise. Veliki zvon tehta 52 starih stotov in nosi napis: Štiri nove zvonove oskrbeli moravški župljani s prostovoljnimi darovi leta 1909. — Drugi zvon tehta 28 starih stotov, napis: Klič nas k sebi, o naša nebeška mati Marija. — Tretji zvon tehta 18 starih stotov, z napisom: Vabi nas k presv. srcu Jezusovemu. — Četrti zvon tehta 12 starih stotov, napis: Naši nebeški zavetniki, prosite za nas. — Zvonovi stanejo okrog 20.000 kron, velika večina vsote je že pokrita s prostovoljnimi darovi. Naj sledi tu pesem, ki jo je ob tej priliki zložil domačin:

"... velikanska množica občinstva ...", 1909, Domoljub, 22, 16. september 1909, št. 37

Pomologische Anzeige.

Den Freunden der Obstbaumzucht wird hiermit angezeigt, daß, nachdem Giefertiger mit Anfang des künftigen Monats seine Baumschulen von Petsch nach Birkendorf zu transportiren beabsichtigt, einige junge Bäumchen vorläufig in Petsch zu veräußern wünscht, und zwar:

- a.) 400 Stücke sehr edle Nussbäume über 3 Schuh hoch à . . . 24 kr.
400 dit. über 6 Schuh hoch à 18 ..
4000 dit. über 4 Schuh hoch à 12 ..
- b.) 1000 Stücke sehr edle Kirschbäumchen in 77 Sorten, deren mehrere schon mit Blüthenen versehen sind, nach Verschiedenheit der Größe . . . à 15 und 20 ..
- c.) 1000 Stücke Pfäumen in 46 Sortungen . . . à 15 und 20 ..

Wer von gegenwärtiger Anzeige Gebrauch machen will, möge die Bäumchen am 3. oder 4. November d. J. in Petsch bei Moravutich abholen lassen. Spätere Bestellungen aber können nur in Birkendorf effectuirt werden.

NB. Vom Kernobste werden gegenwärtig keine, wohl aber in nächstem Jahren in großer Menge, in mehr als 700 Sorten junge Bäumchen hier abgebeten sein.
Birkendorf am 18. October 1830.
Franz Pierz, Pflanzliche.

Pomološki oglas

Prijateljem sadjereje s tem naznanjamo, da namerava podpisani z začetkom naslednjega meseca prenesti svojo sadjarsko šolo iz Peči v Podbrezje. Pred tem pa želi prodati v Pečah nekaj mladih drevesc, in sicer:

- a. 400 kosov zelo plemenitih orehov, visokih preko 8 čevljev po 24 krc.
400 istih, visokih preko 6 čevljev po 18 krc.
4000 istih, visokih preko 4 čevlje po 12 krc.
- b. 1000 kosov zelo plemenitih češenj, 77-ih vrst, več od njih ima že očesca, glede na različno velikost po 15 in 20 krc
- c. 1000 kosov sliv, v 46 vrstah

Kdor se želi okoristiti s tem oglasom, naj drevesca odnese iz Peč 3. ali 4. novembra tega leta. Kasnejša naročila je mogoče izvesti le v Podbrezjah.

NB

Mladih drevesc pečkatega sadja trenutno ni na razpolago, a jih bo v poznejših letih mogoče tukaj dobiti prav veliko v več kot 700 vrstah po 15 in 20 krc.

Podbrezje, 18. oktobra 1830.
Franc Pierz, župnijski vikar.

Znamenite osebnosti Moravške doline

BESEDILO: BOGOMIL BRVAR

V zgodovini Moravške doline so zapisane znane osebnosti, ki so pustile pečat na različnih področjih človeške ustvarjalnosti, tako v Moravški dolini kot tudi izven nje. Nekaterih se zaradi njihovega pomembnega prispevka kulturni dediščini, znanosti in tudi gospodarskemu napredku pogosto spominjamo, drugih redkeje, vsi pa zaslužijo, da jih ohranjamo v spominu.

Stane Stražar je v knjigi *Moravska dolina* predstavil *Znamenite Moravčane* (Stražar, 1979, str. 427–437), na spletni strani Seznam osebnosti iz Občine Moravče (https://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_osebnosti_iz_Občine_Moravče) pa so po področjih ustvarjanja in delovanja zapisane osebe, ki so se na Moravškem rodile ali tu umrle oziroma so na Moravškem delale ali še vedno delajo.

V tem prispevku so navedene znane osebnosti iz Moravške doline (glavni vir: Stražar, str. 427–437), ki jih ni več med nami. V preglednici so navedeni ime in priimek, letnici rojstva in smrti, kraj rojstva in dejavnost, kot je zapisana v *Slovenski biografiji*.

Znameniti Moravčani v Stražarjevem popisu so še **Srečko Berlot**, ravnatelj moravske šole, **Mavricij**

Bergant, pedagog, **Vaclav Bril**, pesnik, **Danilo Cerar**, glasbenik, **Engelbert Rakovec**, profesor klasičnih jezikov, **Mary Grill**, publicistka in igralka, **Vatro Grill**, publicist in pisatelj, **Jožef Markič**, krajevni zgodovinar, **Andrej Orehek**, pripovednik, **Ivan Povirek**, akademski kipar in **dr. Anton Rak**, odvetnik.

Tudi te osebe so zapisane v zgodovini moravske doline, večina od njih pa se je iz te doline odselila že v otroštvu. So pa izjeme, kot je Srečko Berlot, ki je poleg učiteljevanja in vodenja šole deloval v številnih organizacijah.

V prihodnjih številkah Novic bomo znane ali znamenite osebnosti Moravške doline kratko predstavili, in tudi še druge, ki niso omenjeni v tem prispevku.

Dr. Fran Detela	1850–1926	Pisatelj	Moravče
Janko Grad*	1875–1944	Pedagoški pisatelj	Peče
Franc Klemenčič	1880–1961	Impresionistični slikar	Ljubljana
Tine (Valentin) Kos	1894–1979	Akademski kipar	Češnjice pri Moravčah
Dr. Josip Mal	1884–1978	Zgodovinar	Pretrž
Anton Oliban	1824–1860	Pesnik, prevajalec, duhovnik	Moravče
Franc Pirc	1785–1880	Sadjar, ameriški misijonar	Kamnik
Maks (Makso) Pirnat	1875–1933	Poljudno-znanstven pisatelj	Zgornji Tuštanj
Dr. Lovro Požar	1855–1946	Šolnik	Vrhpolje
Andrej Rovšek, st.	1836–1903	Podobar	Gabrje pod Limbarsko goro
Andrej Rovšek, ml.	1864–1907	Podobar in kipar	Gabrje pod Limbarsko goro
Davorin Rovšek	1896–1941	Fotografski mojster	Gabrje pod Limbarsko goro
Anton Rožič	1787–?	Pisec literarne zgodovine Kranjske	Moravče
Janko Toman*	1863–1945	Učitelj, gospodarstvenik	Žužemberk
Gvido Učakar*	1912–1986	Glasbenik	Moravče
Jože Urbanija*	1886–1955	Ljudski pisatelj	Spodnja Dobrava
Jurij Vega	1754–1802	Matematik in topniški strokovnjak	Zagorica pri Dolskem
Ivan Vrečar*	1887–1959	Podobar	Zgornji Tuštanj
Dane Zajc	1929–2005	Pesnik	Zgornja Javorščica

O osebah, označenih z zvezdico, ni podatkov v *Slovenski biografiji*.

DAN ZAPISAN V ZLATIH ČRKAH

1785	Rojstvo Franca Pirca
1807	Zaključil je šolanje na klasični gimnaziji
1809	Zaključil je filozofski študij na ljubljanskem liceju
1811	Zaključil je triletni študij teologije v Ljubljani
1813	Prejel je mašniško posvečenje
1813	Kaplan v Kranjski Gori
1817	Imenovan je bil za župnika v Beli Peči
1819	Imenovan je bil za župnika v Pečah
1820	Začel je s poučevanjem otrok (prvo šolanje v Pečah)
1820	Izjemno uspešna sadjereja
1825	Pirc je obranil samostojnost v
1826	Franciscejski katastrofi
1829	146 hektarov ni
1829	V Pečah

**Slovesno
odkritje
spomenika**

Francu Ksaverju Pircu

**na Jernejevo
nedeljo**

BESEDILO: AJDA LALIČ,
FOTOGRAFIJE: PRIMOŽ in ŠPELA LAZAR,
AJDA LALIČ, mag. BLAŽ SLAPAR

Na Moravškem, v Pečah, smo dobili kar dva spomenika v enem – spomenik Francu Ksaverju Pircu in spomenik peškemu apnencu.

1829	Odhod iz Peč
1834	Nastopil je službo v Podbrezjah
1835	Izšel je <i>Krajnski vertnar - I. del</i>
1835	V misijonih v Michiganu (ZDA)
1837	S homeopatskimi zdravili (ZDA)
1852	V Sault Ste. Marie je začel z izgradnjo prve lesene cerkve
1873	V misijonih v Minnesoti (ZDA)
1874	Vrnitev v domovino
1880	Nekaj dni je preživel na počitnicah v Pečah pri tedanjem župniku Smrt Franca Pirca

Kratek opis življenja Franca Ksaverja Pirca

(Kamnik, 1785; Peče 1819-1829; Ljubljana, 1880)

Pred dobrim letom je izšlo bogato knjižno delo **Življenje in delo Franca Ksaverja Pirca**, avtor je domačin Bogomil Brvar. Šele ob izidu te knjige smo spoznali veličino in bogato zapuščino našega nekdanjega župnika Pirca. Spoznali smo, da Franc Ksaver Pirc ni bil le pobožen duhovnik, ki je bil z dekretom leta 1819 postavljen za vikarja v revno hribovsko vas Peče. Takratnim neukim ljudem je bil predan dušni pastir, postal jim je svetovalec, prvi učitelj, prijatelj, skratka človek, h kateremu so se zatekali po nasvete in pomoč. V tistih časih je vladalo splošno pomanjkanje in župnik Pirc je ljudem pomagal preživeti s tem, da jih je učil sadjarstva, sadil peške in cepil drevje ter ljudi oskrboval s sadnimi sadikami. Ob tem je v času službovanja v Pečah napisal priročnik za sadjarje, ki je v rabi še danes. Ustanovil je prvo šolo v Pečah in se v času, ko je oblast želela ukiniti vikariat v Pečah, temu uprl in uspel: Peče so postale samostojna župnija. Po desetih letih je Pirc odšel iz Peč na drugo župnijo, v Podbrezje, leta 1835 pa je kot misijonar odšel med Indijance, ki so ga imenovali Dobra duša. Sedem let pred smrtjo se je vrnil v Slovenijo, kjer je umrl leta 1880.

Spomenik Francu Ksaverju Pircu

Klop iz obrobne dela kamnitega orjaka (Fotografija: Sabina Barlič)

Klop izdelana iz kamnitega orjaka iz Pečarce in knjiga Peški apnec z vzhodnega dela občine Moravče, stvaritev narave in spretnost rokodelčeve roke je harmonija lepote. Knjiga je nastala kot raziskovalna naloga učencev OŠ Jurija Vege Moravče z mentorico Majo Gerčar in dr. Antonom Ramovšem.

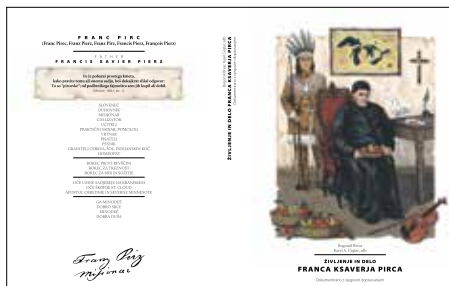
Spominsko obeležje za naš kraj in občino pomeni opomnik, da smo lahko ponosni na dosežke naših prednikov, in spodbuda, da jih posnemamo v njihovem plemenitem udejstvanju za ohranjanje skupnosti v solidarnosti, širjenju znanja in sočutju.

ZAMISEL / IZVEDBA / PRAZNOVANJE

Na obisku pri kiparju
Edinu Ščuku.
(Fotografija:
Sabina Barlič)

Prvo zahvalo si zagotovo zasluži domači župnik Franc Povirk, ki je tudi ta projekt uspešno speljal od ideje do izvedbe. Zahvala gre Občini Moravče in županu dr. Milanu Balažicu, ki je iz proračuna v celoti zagotovila finančna sredstva.

Matematik, informatik s pristno raziskovalno žilico, usmerjeno v zgodovino domačega kraja, to so Peče z okolico, Bogomil Brvar, je priobčil neizčrpen vir o Kamničanu, Francu Ksaverju Pircu, ki je eno desetletje preživel v Pečah.

Med nami bo Pirc za vedno ostal zapisan zaradi:

- duhovnega dela
- ohranitve župnije Peče
- odprave lakote
- ustanovitve šole
- sadjarjenja

Po predstavitvi knjige je v spontanem pogovoru gospod župnik Franc Povirk obelodanil idejo, da bi Francu Pircu postavili spomenik. In se je zgodilo! Z veliko politične volje župana dr. Milana Balažica in modre presoje svetnikov, saj so finančna sredstva za postavitev spomenika v celoti zagotovili iz občinskega proračuna.

Nahajališče peškega marmorja v Pečnarcu
(Fotografija: Bogomil Brvar)

Kamnitni orjak (5 ton) odlomljen v Pečnarcu na zemljišču Mihevčevih s Preterža v novembru 2019. Svoje moči in znanje ob tem so prispevali Miro Kos, Janez Mal in Albin Prašnikar. Transport do vrha Štefina sta opravili s traktorji Silvo Kos in Albin Prašnikar ml. Od tam do Peč je prevoz opravilo podjetje Avbelj Franci s. p. - prevoznitvo in gradbena mehanizacija iz Zg. Kosez.
(Fotografija: Silvo Kos)

Kamnitni orjak v kamnoseški delavnici Kamen Jerič Jožef Jerič s.p. v Struževem pri Kranju.
(Fotografija: Sabina Barlič)

Na plesišču v tednu pred velikim dnevom
(Fotografija: Sabina Barlič)

JERNEJEVA NEDELJA

30. 8. 2020

Če ste dogodek želeli spremljati, pa vas je kaj zadržalo, lahko naročite posnetek. Pozanimajte se v župnišču.

Nedeljsko jutro, 30. avgusta 2020, je bilo sveže, malce hladnejše kot jutra poprej. V zraku so visele pozno poletne meglice in sladko pričakovanje dneva, ki je bil pred nami. Od jeseni leta 2018, ko je izšla knjiga Življenje in delo Franca Ksaverja Pirca, pa do Jernejeve nedelje 2019, ko smo njemu na čast pripravili predstavitev knjige in razstavo, do letošnje Jernejeve nedelje, ko smo odkrili spomenik posvečen prav njemu, je preteklo veliko ur skupnega dela in načrtovanja. Vmes se je pokazalo nemalo težav in dilem. Od odločitve za spomenik, do izbire materiala, umetnika, pridobivanja sredstev, na koncu pa še spopadanja z vsemi odločitvami in spremembami v zvezi z epidemijo COVID-19. Marsikdo bi se vsega naštetega ustrašil, kdo najbrž tudi obupal, a v Pečah smo stopili skupaj, ko je bilo to potrebno.

Povezanost in organizacijske sposobnosti Pečanov so letos še bolj prišle do izraza, saj smo se pri organizaciji dogodka morali ravnati po priporočilih NIJZ. Zaradi situacije smo morali veliko tradicionalnih stvari tokrat opustiti. Tako je odpadel bogat srečelov, po katerem je bila Jernejeva nedelja vedno znana, in pecivo peških gospodinj. Smo pa zato pripravili kaj novega.

Pritrkovanje in godba – praznik je

Slovesnost se je začela s slovesnim pritrkovanjem in nekaj pred deveto uro zjutraj s promenadnim koncertom Pihalne godbe Moravče. Slovesnost je vodil ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik, ki je v spremstvu moravškega novomašnika Vita Urbanija pri stojnici pred cerkvijo blagoslovil zdravilna zelišča in čaje, ki so jih ljudje prinesli k blagoslovu. Nadškof je pozdravil tudi častne goste: v prvi vrsti župana občine Moravče dr. Milana Balažica s partnerico, podžupana Marka Kladnika s soprogo, gospoda Bogomila Brvarja s soprogo, umetnika Edina Šćuka s soprogo, kamnoseka Jožeta Jeriča ter Dragico in Jožeta Perneta iz KD Tabor, Podbrezje, Naklo. Nato se je sprevod premaknil v cerkev, kjer je vse navzoče nagovoril Matjaž Barlič. Nato je dr. Jamnik nadaljeval s sveto mašo ob somaševanju gospoda Vita in domačega župnika Franca Povirka. Na koncu svete maše je v cerkvi spregovoril Bogomil Brvar, avtor knjige *Življenje in delo Franca Ksaverja Pirca*. Vedno znova nas navduši s svojim širokim znanjem in po njegovem nagovoru, nihče ni ostal ravnodušen.

Ravnodušni pa niso ostali niti obiskovalci pred cerkvijo. Zaradi ukrepov je v cerkev smelo vstopiti omejeno število ljudi, zato je PGD Peče poskrbelo za postavitve klopi pred cerkvijo, Anže Cerar pa je uredil ozvočenje, da so tudi zunaj lahko prisostvovali sveti maši.

Neurje – pa kaj? Mi praznujemo!

Kot da ni bilo letos že dovolj zapletov, se je v času maše razbesnelo. Hudo neurje, ki nam je dodobra opralo in razmetalo prizorišče. Tisti, ki smo to doživeli zunaj, smo lahko le nemočno opazovali ljudi, ki so se razbežali pod vse možne strehe in ugibali, če ne bo morda koga dež čisto zares pregnal.

Med tem pa je v cerkvi še naprej potekala slovesna sveta maša, ki se je zaključila z zahvalami vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli k postavitvi spomenika. Prvo zahvalo si zagotovo zasluži domači župnik Franc Povirk, ki je tudi ta projekt uspešno speljal od ideje do izvedbe. Zahvala gre Občini Moravče in županu dr. Milanu Balažicu, ki je iz proračuna v celoti zagotovila finančna sredstva. Zahvaliti se moramo Bogomilu Brvarju, ki je s svojo strastjo do raziskovanja in odgovornostjo do zgodovinskih osebnosti, ki so zaznamovale naše

---

Iz vsega srca smo hvaležni kiparju Edinu Šćuku, kamnoseku Jožetu Jeriču, ki je iz domačega kamna izdelal podstavek in družini Peterka (Mihevčevim s Pretrža), ki je dovolila, da iz njihovega kamnoloma izvlečemo večtonsko skalo za izdelavo podstavka.

kraje, poskrbel, da je Franc Pirc za vedno dobil mesto v Pečah in v slovenski zavesti nasploh. Zahvalili smo se dr. Antonu Jamniku, ki se vedno rad odzove na naše povabilo in novomašniku Vitu Urbaniji za sodelovanje. Iz vsega srca smo hvaležni kiparju Edinu Šćuku in kamnoseku Jožefu Jeriču, ki je iz domačega kamna izdelal podstavek. In hvala družini Peterka (Mihevčevim s Pretrža), ki je dovolila, da iz opuščene kamnoloma, ki je v njihovi lasti, izvlečemo večtonsko skalo, iz katere je bil podstavek izdelan. V znak zahvale smo obdarovancem podarili sadjevec s suhimi hruškami skrito v vrečki iz žaklovine, spominsko podobico in pisno zahvalo. Vse je povezano s Pirčevim življenjem, sadje (Peče) in žaklovina (Indijanci). Fotografijo za spominsko podobico je posnela Maja Rokavec. Podobico je vsakdo lahko dobil na stojnici. Nekaj jih je še na voljo.

Dogodek dneva – odkritje spomenika

Ko smo po zahvalah prišli iz cerkve nas je pričakal neverjeten prizor. Kljub neurju, ki nas je presenetilo med mašo, se je spet pokazalo sonce. Ljudje, ki so se prej razbežali, so se vrnil, pridne roke so poskrbele, da je bilo prizorišče spet urejeno in slovesno. Prišel je težko pričakovan trenutek – odkritje spomenika Francu Ksaverju Pircu. Pred tem je župan občine Moravče dr. Milan Balažic v spodbudnem govoru na kratko povzel Pirčevo življenje; njegovo delovanje v Pečah in njegov pomen za naše kraje in celotno Slovenijo. Po nagovoru, ki je v vseh navzočih vzbudil občutke ponosa na duhovnika in dobrotnika z 10-letnim bivanjem v našem kraju, je dr. Balažic ob spremljavi godbe slovesno odkril spomenik. Vsi zbrani smo občudovali to izjemno umetniško delo. Zgornji del upodablja Pirca v duhovniškem oblačilu, ki v eni roki drži jabolko, v drugi pa hruško, je izdelan iz prilepskega marmorja (Prilep, Makedonija), spodnji del oziroma podstavek, umetniško delo že samo po sebi, pa je izdelan iz peškega »marmorja«. Mnogi kar niso mogli verjeti, da so v naših krajih včasih lomili tako lep kamen. Iz ostanka skale je kamnosek Jerič izdelal klop, ki stoji na robu trga pred cerkvijo in kaže, kakšen izgleda peški apnenec pred obdelavo. Tako smo dobili kar dva spomenika v enem – spomenik Francu Ksaverju Pircu in spomenik peškemu apnencu.

Edin Šćuk – človek narave, zato mu celo kamen pusti priti blizu

V programu je sodeloval Peški oktet iz domačega Kulturnega in športnega društva Peče. Z domoljubnimi pesmimi je polepšal že tako čudovito slovesnost. Sledil je blagoslov spomenika, ki so ga izvedli dr. Jamnik, Vito Urbanija in domači župnik Franc Povirk. Po blagoslovu je čustveno spregovoril

Bernarda Mal

dr. Milan Balažic

kipar Edin Šćuk. Ko je z žarom in iskro v očeh prišel pred mikrofona, smo vsi vedeli, da to zanj ni bila le ena od službenih nalog. Med nagovorom nam je opisal proces izdelave kipa in se zahvalil vaščanom, ki so bili z njim ves čas v stiku in sodelovali s predlogi, da je kip danes pred nami v vsem sijaju. Povedal je tudi, da je med urami in urami preživetega časa z

gospodom Pircem z njim izmenjal nemalo besed in številne nasvete, zato naj se ne čudimo, če ga bomo že naslednji dan videli sedeti na klopci in gledati njegov kip, saj mu je morda prišel le kaj zaupat. Veseli smo, da smo izdelavo spomenika zaupali tako srčnemu in predanemu človeku in verjemite nam, gospod Šćuk, da ste v Pečah vedno dobrodošli! Da ste sedaj na nek poseben način naš.

KD Tabor, Podbrezje, Naklo – gostujoči Pirčevi častilci

Nagovoril nas je tudi gospod Perne iz Kulturnega društva Tabor, Podbrezje, Naklo, kjer že več let častijo Franca Pirca. Po zaključenem uradnem delu

Od leve proti desni: Marko Kladnik - podžupan občine Moravče z ženo Darjo, Jožef in Dragica Perne - KD Tabor, Podbrezje, Naklo, Jožef Jerič - kamnoseštvo Jerič, Bogomil Brvar - avtor obsežne knjige o Francu Pircu z ženo Božo, Edin Ščuk - kipar z Liljano, dr. Milan Balažič - župan občine Moravče z dr. Nino Krajnik, Franc Povirk - župnik župnije Peče, dr. Anton Jamnik - ljubljanski pomožni škof, Vito Urbanija - novomašnik iz župnije Moravče

srečanja, ki sta ga umetniško še večkrat obogatila Peški oktet in Pihalna godba občine Moravče, povezovala pa Bernarda Mal, se je nadaljevalo druženje pred cerkvijo. Kljub temu da tradicionalne pogostitve ni bilo, smo po zaslugi podjetij Prodnik, Fructal, Mercator in Baron, vseeno lahko uživali v vodi in sokovih ter raznih priboljških. Hvala naštetim podjetjem, da so z donacijo podprli našo prireditev. Med zadrževanjem na trgu pred cerkvijo so si obiskovalci v vitrini lahko ogledali tudi manjšo razstavo o nastajanju spomenika. Ker tokrat srečelova ni bilo, smo vaščani pripravili za obiskovalce majhna darilca, ki so jih lahko odnesli domov v spomin na ta lep dan.

Potem smo ostali brez besed

Po končanem dogodku smo ostali brez besed. Teško je opisati občutke, ko po dolgih tednih priprav, predvsem pa negotovosti zaradi epidemiološke situacije v državi, dogodek izpade tako lepo in slovesno. Ponosni smo! Najprej na Franca Pirca, ki je poskrbel, da Peče kot take danes sploh obstajajo. Nato na vas, dragi obiskovalci, ki ste se dosledno držali navodil in ste kljub vsemu tudi letos prišli. Na koncu pa tudi nase, da smo Pečani znova dokazali, da skupaj zmoremo vse. Hvala Prostovoljnemu gasilskemu društvu Peče za brezmejno podporo in pomoč pri organizaciji, hvala Albinu Prašnikarju za pritrkovanje, krasilkam za čudovito urejeno cerkev in dekoracijo prireditvenega prostora, pevcem in organistki za lepo glasbeno spremljavo pri sveti maši ter vsem ostalim sodelujočim, ki so že bili

omenjeni, predvsem pa tistim, ki se vedno skrivajo nekje v ozadju. Hvala Sabini Barlič in Bernardi Mal za organizacijo, številne prevožene kilometre in ure telefonskih klicev. Hvala vsem sodelavcem Župnijskega pastoralnega sveta Peče za dobro voljo in pomoč pri organizaciji. Hvala Občini Moravče za res dobro sodelovanje in za to, da ste prisluhnili našim idejam. Hvala tudi duhovnikom Kancijanju Čižmanu, Ivanu Povšnarju, Janezu Zaletelu, Petru Bregarju in Andreju Marku Pozničju, da ste se z nami veselili in nas počastili s svojim obiskom.

Čakamo na vas – pridite v Peče

V času, ko je vse tako negotovo, ko se poudarja razdalja, ko se nasmehi skrivajo za maskami, je še toliko bolj pomembna ta pristna bližina, ki izhaja iz povezovanja med ljudmi, ki v slogi delajo za skupno dobro. Hvaležni smo, da je nič kaj prijetno leto 2020 z lepimi spomini obarvala ta čudovita slovesnost. Upamo, da bomo v prihodnjem letu lahko spet praznovali tako, kot smo navajeni, z vsemi tistimi, ki letos niso mogli biti z nami. Do takrat pa vabljeni k delavniškim svetim mašam (ob 19.00, v zimskem času ob 18.00) ter k nedeljskim svetim mašam (ob 8.30) in malce postanite pred župniščem ob spomeniku Francu Pircu. Oddahnite se na kamniti klopi in Francu Pircu pridite kaj povedat, kot to počne Edin, kipar. Če pa se bodo svetniki strinjali z županovim predlogom, pa bo v prihodnosti spominski dan na Franca Pirca vsakoletna priložnost, da podoživimo te občutke ponosa, povezanosti in veselja.

Zanimivosti iz narave – japonska sviloprepjka

BESEDILO: BRANKA BIZJAN, FOTOGRAFIJI: NIKA MAVRIČ

Tudi v Sloveniji so v preteklosti gojili sviloprepjke, predvsem revni kmetje in meščani na Primorskem. Sadili so murve, saj so se z njihovimi listi hranile sviloprepjke. Gosenice začnejo delati vato in nato svoj kokon, iz katerega dobijo svilo. Iz enega kokona lahko dobijo do devetsto metrov svilene niti. Ta podatek pove, da je za izdelavo svilene rute ali šala potrebno veliko sviloprepjk in potrpežljivosti njihovih gojiteljev.

Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede v Mariboru je v sodelovanju z zainteresiranimi posamezniki začela s poskusnim gojenjem sviloprepjk. Kako je sviloprepjka našla pot v Moravško hribovje, nam ni znano, bili pa smo začudeni, ko je žena oskrbnika planinskega doma Nika Mavrič poslala fotografiji sviloprepjk, ki sta pozno zvečer prileteli na teraso planinskega doma. Ko smo ugotavljali, s čim bi se lahko še prehranjevale, smo našli podatek, da se hranijo tudi s hrastovimi listi in kar nekaj le-teh raste okoli planinskega doma Ušte-Žerenk.

Tudi to je bogastvo Moravške doline – ohranimo ga!

Primerjava in izbira toplotne črpalke

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: ROBERT ŽIBRIK

Letošnja izredno mila zima nam je nazorno pokazala, kako hitro se segreva naša globalna topla greda. K sreči se vse več ljudi zaveda te težave kot tudi svojega deleža odgovornosti pri onesnaževanju ozračja z ogrevanjem s fosilnimi energenti, zato se odločajo za manj škodljive načine ogrevanja. Na prvem mestu med njimi je ogrevanje s toplotno črpalko.

Subvencija Eko sklada

Kzmanjševanju toplogrednih izpustov zaradi fosilnih goriv nas spodbuja tudi Eko sklad s subvencijami. Ob zamenjavi stare kurilne naprave z novo toplotno črpalko tipa zrak-voda v večini občin, z izjemo nekaj mestnih občin s sprejetim Odlokom o načrtu za kakovost zraka, dobite subvencijo v višini 2.500 evrov. Od letos subvencijo dobijo tudi prebivalci mestne občine Kranj in občine Hrastnik. Upajmo, da bodo kmalu ukinili Odlok v še kakšni od mestnih občin, saj imajo praviloma ravno tam najslabši zrak. Nadaljnje subvencioniranje kurilnih naprav na lesno biomaso, ki imajo velike emisije zdravju škodljivih trdnih delcev PM10, pa je nekako nelogično, če količkaj resno razmišljamo o razogljivenju v skladu z evropskimi smernicami.

Tehnologija prihodnosti

Pa vendar, stvari gredo v pravo smer. Ob prenovah ogrevalnih sistemov in pri novogradnjah je za

je za večino investitorjev toplotna črpalka edina opcija. Poleg ekološke sprejemljivosti je to tudi najudobnejši in praktično najcenejši način ogrevanja. Razvoj toplotnih črpalk gre v smeri povečevanja zmogljivosti naprav pri nizkih zunanjih temperaturah, izboljševanja izkoristka električne energije, zniževanja hrupnosti zunanje enote, pa tudi razvoja novih vrst ekoloških hladiv z boljšim izkoristkom in predvsem z zmanjšanim ogljičnim odtisom. Tako je lani in letos na trg prišlo nekaj novih modelov toplotnih črpalk z ekološkim hladivom R32 namesto doslej najpogosteje uporabljanega R410A.

Katera je najboljša?

Ob hitrem razvoju in široki ponudbi toplotnih črpalk na trgu se potencialni investitor kaj hitro znajde pred dilemo, katero napravo naj izbere. Vsekakor mora biti dovolj zmogljiva tudi pri nizkih zunanjih temperaturah in v strnjenih naseljih čim tišja. Toda ali naj vzame tradicionalno evropsko kompaktno zunanjo enoto ali najsodobnejšo japonsko v ločeni izvedbi? Mora biti inverterska? Ali je potreben zalogovnik? Ali je res, da nekatere ob daljšem izpadu elektrike lahko zmrznejo? Nasveti iz različnih virov si lahko med seboj precej nasprotujejo. Kako torej priti do pravih odgovorov?

Podjetje Termaks bo v mesecu oktobru organiziralo brezplačen seminar na temo Primerjaj in izberi toplotno črpalko s temeljito primerjavo med nekaj najboljšimi na trgu glede njihovih zmogljivosti, glasnosti, cene, garancijskih pogojev in še česa. Predaval bo Robert Žibrik. Prijavite se na 041 692 410 do četrтка, 1. oktobra 2020. Glede na epidemiološko situacijo bo verjetno seminar izveden v več manjših lokalnih skupinah. **Vabljeni!**

Rokodelsko poletje

BESEDILO in FOTOGRAFIJE:
BRANKA BIZJAN

Rokodelci Moravške doline so ob upoštevanju omejitev in ukrepov za zaježitev novega koronavirusa vse poletje izvajali rokodelske delavnice v sklopu **LAS projekta »Od tradicionalnih spretnosti do sodobnih ruralnih turističnih produktov«, ki ga podpira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja.**

Delavnice so potekale na prostem ob planinskem domu Ušte-Žerenk. Namenjene so bile otrokom in mladim, brezposelnim in ženskam. Delavnic so se udeleževali rokodelci in tisti, ki jih je posamezna tematika zanimala. Delavnice so bile naslednje: polstenje nakita, kvačkanje, pletenje, izdelava rož iz krep papirja. Vsi, ki so se delavnic udeležili, so bili zelo zadovoljni.

V prihodnje bomo izvedli še delavnice izdelovanja voščilnic, darilnih škatlic in drobnih daril iz različnih materialov.

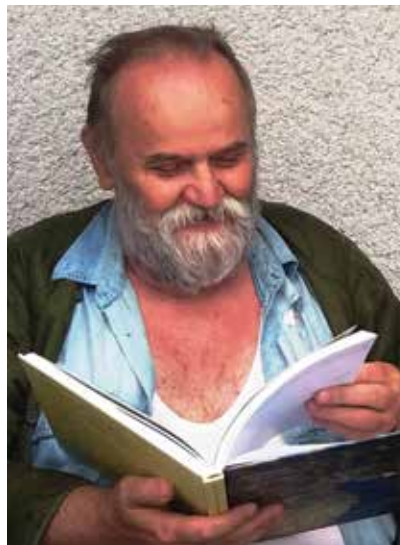

V spomin in zahvalo

LOJZETU KOKALJU,

častnemu članu Društva rokodelcev -
Rokodelskega centra Moravče

Dragi Lojze, kar nismo mogli verjeti novici, da si se poslovil od nas, od svoje domačije v Štancih Lazah, ki si jo neizmerno ljubil in kamor si se iz Kranja, kjer si živel in delal, vedno znova vračal.

Ljubezen do narave in ročnih del sta bili dve stvari, v katerih si užival. Že kmalu po ustanovitvi našega društva si se nam pridružil in nas navduševal s svojimi umetno narejenimi košarami ter peharji iz leske, ličkanja in srobota – iz tistega, kar je raslo ob tvoji domačiji. Tvoje strokovno znanje se je videlo tudi v tvojih izdelkih. Posebno ponosni smo na tvoj »Mini muzej«, ki si ga naredil v steklenicah, v katerih si predstavil vse moravške obrti in dela Moravčanov. Tvoje sončne ure še vedno točno kažejo ob naših poteh, izdelal si video predstavitev Moravške planinske poti, lesene turistične table, ki razlagajo pohodnikom kraje v Moravškem hribovju.

Ob svoji rojstni hiši si postavil mali muzej v spomin na vašega očeta, ki je znal narediti vrvi, koše, košare, pa tudi pokriti slamnate strehe.

Nam, rokodelcem, si podaril veliko izdelkov, ki si jih naredil z veliko ljubeznijo in natančnostjo. Ob naši dvajseti obletnici smo izdali knjigo Rokodelski zakladi Moravške doline, ki si jo z velikim veseljem prebiral in se veselil, da na Moravškem rokodelstvo ne bo zamrlo.

Dragi Lojze, Rokodelci bomo skrbno hranili tvoje izdelke, ki si jih podaril društvu, z njimi in načinom njihove izdelave se bomo še naprej trudili ohranjati rokodelsko kulturno dediščino.

Počivaj v miru, mi pa bomo nadaljevali tvoje rokodelsko delo!

Branka Bizjan in rokodelci Moravške doline

Predolg premor najmanj vplival na veterane

BESEDILO: TONI BRODAR

Po dolgem času so se začeli novi boji na nogometnih igriščih. Nogometni klub Termit Moravče vstopa v novo sezono z dodatno selekcijo, tako da ga bo zastopalo kar enajst različnih ekip. Očitno se rekordno dolg premor ne pozna med najizkušenejšo zasedbo, kajti veterani vztrajajo pri neverjetni seriji neporaženosti. Pisal se je 29. marec lanskega leta, ko jih je Dob z enim samim zadetkom porazil pri nas, v Moravčah. Ravno na zadnji tekmi je minilo 525 dni, odkar je Dob nazadnje gostoval na moravškem igrišču. Potem ko so Dobljani celo povedli, se je odprlo tudi domačim, ki so dodobra napolnili gostujočo mrežo in slavili s teniškim izidom 6 : 1. Že teden prej so na odprtju nove sezone iztržili pomembno točko na Viru, kjer sta mreži mirovali. To pomeni, da je ekipa veteranov brez poraza že devetnajst tekem zapored, po nepopolnem drugem krogu pa samo zaradi slabše razlike v zadetkih zaostajajo za Mengšem na drugem mestu. Ko to berete, sta bili že odigrani tekmi v Domžalah proti ekipi Črnega Grabna in doma proti Ihanu, o katerih bomo poročali naslednjič.

Dober začetek

Članska ekipa je po dolgotrajnih pripravah sezono začela s pokalno zmago proti Litiji na domačem terenu in nato s prvenstvenim porazom v Beli krajini, kjer je vedno neugodno gostovati. Za vstop v pokalni četrtfinale bodo morali v Trbovljah premagati tamkajšnji Rudar, kar tudi ne bo enostavna naloga, v septembru pa bo odigranih še veliko tekem v četrtoligaškem tekmovanju, ki je letos močno kot že dolgo ne. Nastopalo bo kar šestnajst ekip, kar se ni zgodilo že dolgo časa. Že preboj v ligo za prvaka, med najboljšo osmerico, bi bil uspeh, identičen tistemu pred tremi sezonami, ko je članska ekipa končala prvenstvo na tretjem mestu.

kadrovsko močneje zastopanem Kamniku. Na koncu se je prvo srečanje nove sezone doma končalo s 3 : 3.

Že pred tem srečanjem so prvo septembrsko soboto prijetno popestrili člani selekcije starejših dečkov (U 15), ki letos premierno nastopajo v prvoligaškem tekmovanju. V prvem krogu je bila ekipa Zagorja še močnejša, ko pa so prvič zaigrali na domačem igrišču, so iztržili zgodovinsko točko ob remiju (1 : 1) proti ekipi Dren Vrhnika.

Mlajši dečki (U 13) bodo na prvo zmago še nekoliko počakali, saj so imeli težek razpored na začetku sezone, ki jim je namenil premočna Brinje Grosuplje in Bravo Publikum. Ostale še mlajše selekcije in dekleta se pridno znojijo na treningih in nabirajo prepotrebne nasvete naših vestnih trenerjev, ki jih bodo lahko že v septembru tudi uporabili na nogometnih zelenicah.

Mladi nogometaši/nogometašice so dobrodošli

Ko to berete, bo sezona (upajmo) že v polnem zagonu. Seveda tudi ne gre brez posebnih ukrepov, ki se jih v želji po ohranitvi zdravja v naši prelepi dolini odgovorno držimo. Še naprej nas lahko spremljate tako na spletni strani <http://www.nktermit.si/> kakor na našem FB profilu.

Zadovoljni z mladimi nogometaši

Mladinska ekipa je sestavljena iz zelo mladih nogometašev, med katerimi je kar nekaj takih, ki bi jih še vedno lahko uvrstili med kadete. Kljub vsemu so pokazali, da imajo voljo. Po pokalnem debaklu pri Bravu, ki se profesionalno ukvarja s kaljenjem mladih talentov (ta jim je sicer nasul dva ducata golov), so strnili vrste in bili dolgo celo blizu zmagi proti

Želimo vam, da prijetno zakorakate v prve jesenske dni, če pa se doma skriva kakšen mladi nadobudni nogometaš/ica, ki bi rad/a na prijeten način vstopil/a v svet nogometa, pa ga (jo) naši trenerji čakajo, da se pridruži pred vsakim treningom, katerih termini so objavljeni na naših uradnih straneh.

Hrastniškim žrtvam izpred 78 let

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: VOJKA REBOLJ

VHrastniku pod Limbarsko goro so 18. julija 1942 nemški vojaki zažgali gospodarsko poslopje in v njem privezanih devet domačinov. Potem so vas izropali in požgali, vaščane pa izselili.

V namen spomina na hrastniške žrtve se je pred spomenikom zaradi koronavirusa smelo zbrati omejeno število obiskovalcev. Na spominski prireditvi se je v kulturnem programu prva oglasila pesem Na oknu izvajalcev Peškege okteta. Predsednik Združenja borcev za vrednote NOB Moravče tovariš Martin Rebolj je v nagovoru opisal nepojmljivo žalosten dogodek tistega dne 1942. leta. Izrazil je tudi zahvalo in spoštovanje vsem, ki so nam ohranili jezik, zemljo in kulturo. V nadaljevanju se je kritično dotaknil razmer, ki jih narekuje trenutna oblast, tudi s poniževanjem partizanstva. K spomeniku so ob spremljavi harmonike člani združenja položili venec. Posebno navdušenje med obiskovalci je bilo čutiti ob nastopu mladih, osnovnošolcev iz družine Barlič: Blaža in Eme z recitacijo Ivana Minatija V mladih brezah tiha pomlad ter Mance s pesmijo Slovenskega naroda sin. Peški oktet je ob spremljavi Dominika Krta na harmoniki zapel še pesem Doberdob, za zaključek pa Pesem o svobodi.

Po navodilih NIJZ se bo seznam prisotnih hranil en mesec. Obiskovalci in domačini so sedeli v varni razdalji. Pa vseeno je bilo pri družini Topovškovič, ki so bili tudi priče in žrtve hrastniškega zločina, v rahli senci in prijateljskem pomenku še dolgo po prireditvi zelo prijetno. Izraženo pa je bilo upanje, da bo smelo biti obiskovalcev veliko več čez dve leti, ko bo hrastniška obletnica.

Pohod v Veliko vas k spomeniku NOB

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: VOJKA REBOLJ

Obujanje spomina na ljudi, ki so dali življenja za ohranitev slovenstva in se jim zahvaliti, se navadno obeleži s prireditvijo, priložnostnim pohodom ali srečanjem. Združenje borcev za vrednote NOB Moravče je avgusta organiziralo pohod k spomeniku NOB v Veliko vas, kjer je pod sovražnikovimi krogli pred sedeminsedemdesetimi leti ob preboju Šlandrove brigade izgubilo življenja triindvajset partizanov.

Člani, ki lahko prehodijo tako pot, so se zbrali na Grmačah in se spustili po cesti do vmesne postaje pri prijaznem domačinu, kjer so zajeli sapo za nadaljnjih nekaj kilometrov do cilja. Nekateri so si pomagali z avtomobili in si skrajšali pot, če stopinja ni bila dovolj varna. Skupaj so se zbrali pri spomeniku, ki so ga Velikovaščani lepo uredili. Položen je bil venec. Nekaj besed je v spomin povedal predsednik Martin Rebolj. Domačini so poskrbeli tudi za prijazno druženje ob zaključku, seveda v skladu s priporočili NIJZ.

Združenje se domačinom zahvaljuje za topel sprejem in urejanje spomenika.

Anja in Marko tokrat v Moravčah

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: DRAGO JUTERŠEK

Vsoboto, 29. Avgusta, sta maskoti AMZS Anja in Marko v središču Moravč opozarjala voznike, da se približuje dan, ko bo prisotnih več udeležencev v prometu. Letošnje leto je bilo glede števila učencev in učenek na cestah zaradi učenja na daljavo zelo majhno. In to število se je poznalo tudi pri ostalih udeležencih v prometu, saj smo kar pozabili, da so. Ob tem seveda mislim na šolarke in šolarje, ki so od prvega septembra. Tokrat so se Anji in Markotu pridružili še predstavniki policije iz PP Domžale, člani AMD Lokovica in MK Rokovnjači, kajti le z roki bo pot v šolo in domov v letošnjem šolskem letu varna. Ob tem ne pozabimo, da največ za svojo varnost in varnost ostalih udeležencev v prometu še vedno lahko storimo sami, tako da upoštevamo prometne predpise, imamo tehnično brezhibno vozilo in sedemo za volan vselej popolnoma trezni.

Statistika nesreč s smrtnim izidom namreč kaže, da je kar polovica povzročiteljev vozila pod vplivom alkohola. Ob tem ne pozabimo, da se bliža jesen, ko bodo dnevi krajši in bo kdaj tudi slabša vidljivost, kar pomeni še večjo nevarnost za pešce. Zato je pametno imeti svetla oblačila in kresničko ali odsevni trak, saj nam zagotavljata, da nas bodo vozniki prej opazili.

Sicer pa velja: BODI preVIDEN. In srečno pot v šolo ter domov, dragi šolarji, a ne le v torek, temveč vsak dan skozi celo šolsko leto in še potem.

OŠ Jurija Vege na Maratonu Franja

Vsoboto, 5. septembra 2020, je ekipa OŠ Jurija Vege Moravče kolesarila na rekreativnem kolesarskem dogodku Barjanka, ki se odvija v sklopu Maratona Franja. Prekolesarili smo 80 kilometrov in zelo uživali v lepotah Barja in narave. Čestitke vsem udeležencem za uspešno opravljeno preizkušnjo in pogum!

Kolesarji OŠ Jurija Vege

Nova realnost na OŠ Jurija Vege

BESEDILO: MATEJ ŽIST, FOTOGRAFIJE: SANJA PODGORNİK

Nova realnost, s katero živimo na OŠ Jurija Vege.

Začasno brez pravih garderob.

Učenci puščico zmerijo s prsti in razdalja se z 2 m zmanjša na 2 cm.

Oznake občasno služijo za skakanje malih zajčkov.

Počitniško varstvo na Osnovni šoli Jurija Vege

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: več avtorjev*

V zadnjih dveh tednih počitnic smo na OŠ Jurija Vege v sodelovanju z Občino Moravče organizirali počitniško varstvo za otroke prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja. V prvem tednu, od 17. do 21. avgusta, je bilo prisotnih deset otrok, v drugem, od 24. do 28. avgusta, pa štirinajst. Skupaj smo se zabavali, se veliko gibali, se pogovarjali, peli, muzicirali, se igrali, ustvarjali ... Imeli smo se zelo lepo! Vas podrobneje zanima, kaj vse smo počeli?

Od glasbe do športa

Izvedli smo raznolike glasbene, znanstvene, likovne in športne delavnice. Na šolskem dvorišču smo si privoščili pravo zabavo z vodnimi balončki. Obiskali smo zavetišče za živali pri družini Krmac in spoznali nosatega medveda, volka, konje, lami ter druge zanimive živali. Občudovali smo cvetlice in drevesa v Arboretumu Volčji Potok, kjer smo bili najbolj navdušeni nad super igrali. V Krajevni knjižnici Daneta Zajca Moravče smo spoznali kamišibaj in prisluhnili zgodbam, ugankam ter pesmicam. Jahali smo konje na Ranču Pr' Osolet. Ogledali smo si ribnike v Moravčah, a žal nismo ujeli nobene ribe. Čisto sami smo pomivali posodo po kosilu. Nekateri smo to počeli prvič. Skratka, združili smo prijetno

s koristnim. Med seboj smo stkali prijateljske vezi in se marsikaj novega naučili.

Iskrena HVALA vsem, ki ste pomagali pri organizaciji in izvedbi programa ter s tem otrokom polepšali počitniške dni.

*Mojca Malovrh, Neja Šeme, Žan Škafar in Jerneja Urankar, izvajalci počitniškega varstva

Prvi šolski dan na Osnovni šoli Jurija Vege

BESEDILO: BARBARA FALE, FOTOGRAFIJA: TJAŠA JAKLIN VESEL

Počitniški čas se je s prvim septembrom iztekel in pred nami je novo šolsko leto. Vsem nam prinaša nove obveznosti in izzive. Učenci so komaj čakali, da se znova srečajo, družijo s svojimi sošolci in prijatelji ter vsekakor tudi z učitelji.

Učenci so se zbrali po razredih. Po ozvočnici je vse pozdravil in nagovoril ravnatelj, g. Matej Žist, razredničarke in razredniki pa so jim predstavili delo v tem šolskem letu. Na POŠ Vrhpolje so prvošolce in njihove starše v šolski telovadnici pričakali starejši šolarji in jim zapeli šopek

najljubših pesmi. Vse navzoče je pozdravila in jim zaželela dobrodošlico vodja podružnične šole, učiteljica Tanja Apšner. Uspešne šolske dni so učencem zaželeli še ravnatelj Matej Žist, podžupan Občine Moravče Marko Kladnik in policistka Agata Jevnikar. Učiteljice so učence popeljale učilnice, starši prvošolcev pa so se seznanili z delom v prvem razredu. Prvošolčki so bili navdušeni nad učilnico in veseli novih prijateljev, na koncu pa skupaj s starši polni nepozabnih vtisov odšli domov.

Tudi na matični šoli je prvošolce in njihove starše pričakal pester kulturni program. Napovedovalca Anja in Tadej sta jim prva zaželela dobrodošlico ter jim povedala, da smo zelo ponosni na Jurija Vege, slavnega matematika, po katerem nosi ime naša šola. Učence je navdušila glasbena pravljica Pricoprana pesmica avtorice Mire Voglar, ki jo je pripravila učiteljica Mojca Malovrh in pri tem uporabila violino ter zanimive in nenavadne instrumente. Ravnatelj Matej Žist je prvošolčkom zaželel, da se jim izpolnijo želje, da postanejo učeni in modri ljudje, staršem pa dobro sodelovanje s šolo. Sledil je nagovor župana, dr. Milana Balažica, in policistke Agate Jevnikar. Prvošolci so že znali odgovoriti na prva vprašanja o varni šolski poti, izkazali pa so se tudi kot odlični pevci. Nato smo učiteljice prvošolcem zavezale rumene rutice in postali so pravi šolarji.

Vse je enkrat prvič. Prvič stopimo čez šolski prag in sedemo v šolske klopi. Nato vsako novo šolsko leto prvič odidemo v višji razred. Naj bo to nepozaben prvi šolski dan za naše najmlajše.

Šolski prevozi

BESEDILO: PETRA PETERKA, pomočnica ravnateljica OŠ Jurija Vege

Šolski prevozi so za našo šolo stalnica, saj učenci prihajajo iz vseh krajev Moravške doline. Vsako leto se prevozi reorganizirajo v manjšem obsegu znotraj razpisnih možnosti glede na število učencev na posamezni postaji. Teh je več kot petdeset.

Letos se je povečalo število vozačev iz Češnjic in iz Gore pri Pečah. Vseh otrok, ki uporabljajo šolski prevoz je skupaj 299 na matični šoli in 14 na podružnični šoli Vrhpolje.

Prevoze opravlja podjetje Gerčar Prevozi s. p. z dvema kombijema in enim avtobusom. Po dolini prevoze kombiniramo tudi z javnim prevozom, z Arrivo Kam-Busom d. o. o., ki ga uporabljajo učenci matične šole, z izjemo najmlajših. Z vključenostjo v javni prevoz učenci pridobijo na samostojnosti in odgovornosti v prometu kot pešci in uporabniki javnega prevoza.

Vljudnost tudi izven šole

Zaradi trenutnih epidemioloških razmer je na vseh prevozi obvezno nositi masko in si razkužiti roke. Pri prevozu z javnim prevozom se je potrebno čipirati s karto. Razredniki vsak september seznanijo učence s pravili obnašanja na postajališčih in v vozilih. Ta pravila damo vsako leto v vsa vozila. Želimo si, da bi učenci spoštovali pravila in bili prijazni ter vljudni tudi izven šole.

Varnost na prvem mestu

Ob tem pa je potrebno izpostaviti tudi varnost na poti do postajališča, za katero lahko v veliki meri poskrbijo učenci sami z odsevnimi telesi in hojo ob robu cestišča ter še posebno previdnostjo pri hoji v ovinkih. Prvošolci morajo imeti od postaje do doma spremljevalca. Poleg prvošolcev sodi rumena rutica tudi obvezno k drugošolcem.

Branje med čakanjem – dobra zamisel!

Prevozi se pričnejo okoli 6. ure, saj je potrebno po vaseh izven doline, ki so razpršene na različnih nadmorskih višinah, pobrati učence in jih pripeljati do šole. Zadnji prevozi iz šole so okoli 15. ure. Na šoli se tako že pred poukom nahajajo učenci vozači in prav tako po pouku učenci čakajo na določen prevoz. Učence spodbujamo, da bi ta čas izkoristili za branje, domače naloge ali druženje s sošolci (ne pa mešanje otrok iz različnih razredov). Urniki učencev so zelo različni, pravzaprav individualni glede na učenca in zato ni mogoče temu prilagoditi vseh prevozov. Na mestu je premišljenost učenca pri izbiri dodatnih dejavnosti ter razširjenega programa.

Pri organizaciji je potrebno sodelovanje šole in občine. Ob tem skušamo kar se da vključiti tudi pobude staršev, vendar se je potrebno zavedati, da šolski prevozi na podeželju niso mestni promet

v mestu. Kot šola se moramo prilagoditi vsem otrokom in ni mogoče vedno ugoditi posameznikom. Vedno se trudimo in skušamo najti kar se da najboljšo rešitev za vse otroke. Na spletni strani šole spremljajte obvestila glede morebitnih obvozov in sprememb voznega reda.

Oktober dve delavnici in ekskurzija

BESEDILO: LUCIJA SUŠNIK
in PAVLA PIRNAT

Praktična tečaja peke potic

Članom kmetijskih gospodarstev bo tudi v letošnjem letu v oktobru omogočena udeležba na delavnicah. Organizirana bosta dva praktični tečaja 'Peka potic', in sicer **7. in 8. oktobra 2020** v popoldanskem času po sedem pedagoških ur. Tečaja bosta izvedena v sodelovanju z zunanjim izvajalcem. **Za udeležence je tečaj brezplačen, ker ga bo financirala občina Moravče iz proračuna** preko Javnega razpisa za dodelitev državnih pomoči za programe ohranjanja in spodbujanja razvoja kmetijstva in podeželja v občini Moravče v letu 2020.

Zaradi lažje organizacije je **prijava obvezna** na zgoraj omenjene naslove v času uradnih ur ali po elektronski pošti. Število udeležencev je omejeno. Vsi prijavitelji boste o podrobnostih seznanjeni naknadno.

Strokovna ekskurzija na Gorenjsko

V okviru Javnega razpisa občine Moravče bo oktobra 2020 organizirana enodnevna strokovna ekskurzija na Gorenjsko. Ogleдали si bomo nekaj primerov dobrih kmetijskih praks s področja dopolnilnih dejavnosti in se seznanili s potrebnimi strukturnimi ter tehnološkimi spremembami. Prevoz in vodenje ekskurzije bosta **brezplačna**. Vse zainteresirane kmete vabimo, da se **predhodno prijavijo** do zapolnitve mest, najkasneje **do 5. oktobra 2020**. Vabilo s podrobnejšim programom bomo vsem prijaviteljem poslali naknadno.

Prijave lahko oddate na e-naslova lucija.susnik@lj.kgzs.si in pavla.pirnat@lj.kgzs.si ali po telefonu 01 724 18 45 in 01 724 48 55.

Postaviti družino v položaj, da ni zadnja - največji izziv mladega kmeta

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: FRANCKA TOMAN

Izkušeni terenski kmetijski svetovalki Pavli Pirnat z izpostave Domžale se lahko zahvalimo, da je v Združenju ekoloških kmetov Zdravo življenje v sodelovanju s Kmetijsko gozdarskim zavodom Ljubljana kljub »koronski« situaciji tudi letos uspelo izvesti vsakoletno strokovno ekskurzijo. Njen izbor ekoloških kmetij, ki smo si jih ogledali, je bil ponovno skrbno in premišljeno izbran, da nas je spodbudil k razmišljanju.

Prvi postanek pri Kukenbergerjevih

V oblačnem ponedeljkovem jutru 24. avgusta smo se zdravi in ob upoštevanju varnostnih ukrepov in priporočil za zbiranje v zaprtih prostorih podali proti Dolenjski in Posavju. Najprej smo se ustavili na kmetiji Kukenberger na Gornji Ponikvi pri Trebnjem, kjer nas je pozdravil mladi prevzemnik Toni. Ob video posnetkih je predstavil kmetijo in postopek predelave sira.

Pred desetimi leti so prepisali kmetijo s starega očeta na vnuka, s čimer si njegov oče ni nikdar belil las. Zavzeto pomaga sinu in soodloča. Delajo v složnosti in zaupanju trije do štirje člani družine, ki jo sestavljajo 4 generacije. Zaposleni sta še dve delavki. Na 25 ha zemlje redijo 20 krav rjave pasme, najboljše za prirejo mleka, namenjenega predelavi. Dosegajo visoko kakovost mleka, kar je tudi njihov glavni cilj. Z mlekom in mlečnimi izdelki ponujajo kupcem nadstandard. Ob krmljenju s senom, brez

silaže, z nekaj dodanega žita pridelajo vse bolj cenjeno seno mleko. Prodajajo preko spleta s kakovosti primerno ceno, zato je kupcev manj. Njihove izdelke smo na dvorišču tudi poskusili. Dodana vrednost te kmetije je o umirjenost, občutek, da je tukaj vse, kot mora biti, k čemur pripomorejo pristni odnosi v njihovi družini. Brez tega ne gre, je poudaril mladi kmet. Njegov trenutni izziv je, da bi imel več časa za svojo družino in kako to doseči. Mladi gospodar ima bogate izkušnje in znanje. Med druženjem jih je v prijetnem klepetu nesebično delil z nami.

Biodinamična kmetija Černelič

Po enourni vožnji smo prispeli na Biodinamično kmetijo Černelič iz Dečnega sela pri Artičah. Letos je postala še posebno prepoznavna, saj je na evropskem natečaju Rural Inspiration Awards 2020 prejela največ glasov javnosti in se izmed 71 prijavljenih uvrstila na 1. mesto v kategoriji »Popular vote«. O tem so pisali mediji. Gospodar Zvone meni, da so premalo predstavili celotno zgodbo njihove kmetije. Za nas jo je obširno in celovito predstavil. Ženo sta se tu naselila z nekaj živine in kupila najprej 2,5 ha zemlje, potem sta jo postopoma dokupovala. Ogledali smo si njegove rastlinjake, kompostni prostor, preprost odprt hlev, ki trenutno služi za skladiščenje ter stroje in razne pripomočke za obdelovanje zemlje. Zemlje ne orjejo, zgornjo, rodno plast samo rahljajo. Odličen okus ter videz zelenjave

in jagod, ki jih na kmetiji pridelujejo, dosegajo z uporabo ustreznega komposta, žive vode (ni namreč vseeno, kakšno vodo se uporablja) in biodinamičnih in homeopatskih pripravkov za zagotavljanje odpornosti rastlin in zatiranja škodljivcev. Okusne jagode, ki smo jih poskusili v rastlinjaku, potrjujejo vse njegove trditve o kakovosti, ki jo nudijo kupcem. Redijo tudi 28 krav s teleti, ki se poleti pasejo po oddaljenih travnikih, dokupljenih v okoliških vaseh. Postopki obdelovanja zemlje in delovanja strojnih pripomočkov so na ogled na njihovi spletni strani.

Še mnogo bi nam povedal, če bi čas dopuščal. Okrepčani z odličnimi, sveže pečenimi zavitki in pijačo smo se podali še na zadnji ogled.

Turistična kmetija v Globočicah

Na Turistični kmetiji pri Martinovih v Globočicah pri Krški vasi smo po glasbenem sprejemu domačih sinov imeli najprej kosilo, pripravljeno iz pridelki s kmetije, ki jo je kasneje predstavil in delno razkazal gospodar Martin. Na 36 ha veliki kmetiji redijo krave dojilje, ovce, krško-poljsko pasmo prašičev, perutnino, nekaj osličkov in kobilu z žrebetom. Rujno kapljico pridelajo na 3 ha vinograda. Trudijo se ponuditi čim bolj pester jedilnik svojim gostom. Za prenočevanje imajo na voljo 10 sob, ki so poleti vedno polne tujih turistov, letos pa jih zaradi vavčerjev napolnjujejo samo domači gosti.

Trenutno gradijo silos, pripravljajo se na ogrevanje s sekanci, ki bi imel tudi vod za sušilnico sena. Na kmetiji imajo še kar nekaj načrtov za prihodnost, med drugim tudi gradnjo bazena. Po kosilu smo priložnost našega prvega druženja od začetka epidemije, ki nam je »odnesla« predviden občni zbor v marcu, izkoristili, da se zahvalimo našemu dolgoletnemu predsedniku Janezu Ocepku. Društvo vodil dvajset let z vso požrtvovalnostjo, trudom in odgovornostjo. V imenu vseh članov sta se mu zahvalili predsednica nadzornega odbora Alenka Pokoren s praktičnim darilom in Francka Toman z izbranimi besedami zahvale in zaupanja ter pesnitvijo o ekološki Drevesnici Ocepek, s čimer sta ga presenetili in razveselili.

Ob koncu dneva smo dodali na svoj seznam še tri primere dobrih praks. Za nas so neprecenljive tudi izkušnje, ki si jih izmenjamo med seboj. In tudi prijetno druženje, ko si malo oddahnemo od vsakodnevnega dela in skrbi, nas opogumlja za nadaljnje ekološko kmetovanje. Pa še to: tudi po štirinajstih dneh, ko to pišem, smo še vedno vsi zdravi.

RAZPORED ODVOZA NEVARNIH ODPADKOV V OBČINI MORAVČE (JESEN 2020)

DATUM	URA	NASELJE	LOKACIJA
6. 10. 2020	14.00–15.00	Peče	Pri gasilskem domu
	15.30–18.30	Moravče	Pri gasilskem domu
	19.00–20.00	Krašče	Pri gasilskem domu

KAKO RAVNATI Z NEVARNIMI ODPADKI?

- ★ Nevarni odpadki naj bodo v embalaži, ki omogoča varen prenos do zbirnega mesta.
- ★ Tekoči odpadki naj bodo v zaprti posodi, čeprav improvizirano.
- ★ Odpadkov iste skupine ne združujte v večjo embalažo, ker lahko pride med njimi do kemične reakcije.
- ★ Odpadke naj prinesejo polnoletne osebe, ki bodo pri rokovanju z njimi upoštevale varstveno tehnična navodila, ki ste jih dobili z nakupom izdelka, iz katerega je odpadek nastal.
- ★ Ostri odpadki morajo biti predani v embalaži iz stekla ali trde plastike.

Kaj so nevarni odpadki? Akumulatorji, baterije, zdravila, pesticidi, barve, laki, kozmetika, svetila, gume osebnih avtomobilov, motorno olje, pločevinke s potisnim plinom, razredčila, odpadno jedilno olje, ostri medicinski odpadki (npr. igle) ...

Pomembno! Nevarni odpadki lahko zaradi svoje sestave ob nepravilnem odlaganju onesnažijo okolje, podtalnico ali druge dragocene vodne vire. Zato nevarnih odpadkov NE SMEMO odlagati v navadne zabojnike za odpadke ali v naravo, prav tako pa jih ne smemo zlivati v kanalizacijo.

Ste vedeli? Nevarne in kosovne odpadke lahko kadar koli v letu brez doplačila oddate v Centru za ravnanje z odpadki Dob.

Javno komunalno podjetje Prodnik d.o.o., Savska 34, 1230 Domžale
01/729-54-30 | info@jkip-prodnik.si | www.jkip-prodnik.si

PRODNIK | 60
Javno komunalno podjetje | let

Ko poletje odhiti, jesen se prebudi

Zakorakali smo v september – mesec, ki nam bo prinesel koledarsko jesen. Zanimivo je tudi to, da se september vsako leto začne na isti dan v tednu kot december. Dnevi se krajšajo, v vrtu pa se začenja vse več dela. Jesen je najprimernejši čas za sajenje trajnic, dreves in potonik, saj je zemlja še topla in se zato rastline še dobro ukoreninijo pred zimo.

Naj nobena hiša ne ostane brez vsaj enega zasajenega korita pisanih mačeh. Pogled na njihove barvite cvetove lahko še tako turoben dan takoj obrne na bolje. Jesen je tudi pravi čas za setev trave, ki se bo do zime dobro ukoreninila. Če pa je obstoječa trava slabega videza, jo pognojimo z zeleno galico.

Septembra imamo tudi še čas za vzgojo zelenjavnih pridelkov, na vrt namreč še lahko posejemo motovilec, blitvo, špinačo, zimsko solato in črno redkev. V jesenskem času ni priporočljivo obrezovanje nobene rastline, razen vršičkov za razmnoževanje.

Še veliko zunanjih vrtnih opravil nas čaka, preden se začne zimski čas. Izkoristimo tople jesenske dni in združimo prijetno s koristnim!

Čeprav so balkonske rože v tem času ponovno v polnem cvetenju, bo počasi čas, da razmislimo, kakšne bodo naše letošnje jesenske zasaditve. Prej ko jih zasadimo, bolje se bodo prekoreninile in prezimile. Običajno za zasaditev korit izberemo mačeha, velikocvetne ali drobnocvetne, lahko tudi viseče. Večinoma se za korita uporabljajo drobnocvetne mačeha, saj najbolje prezimijo in se košato razrastejo tudi spomladi. Velikocvetne mačeha najpogosteje krasijo nagrobne zasaditve, viseče mačeha pa nasadimo v viseče posode. Med mačeha, zasajene v korita, se lepo kombinirajo trajne pisanolistne heuchere oziroma ognjeni dež, različne okrasne trave, srebrnolistni calocephalus ali pa raznobarvne rese. Te večinoma niso trajne, vendar vseeno lahko lepe ostanejo skozi celo zimo. Med vrtnimi ali nagrobnimi zasaditvami se med mačeha poleg naštetega lepo poda tudi kakšen netresk, heba, sagina ali pa sedum. Jesenska cvetoča lepota je tudi ciklama, ki zdrži tudi kakšno stopinjo pod ničlo.

S tem kuponom ob nakupu prejmete 10 % popusta.

Vrtnarija Kocjančič

Odprto od 5. 10. 2020 do 31. 10. 2020

Senožeti – Dol pri Ljubljani, ob glavni cesti
DOMAČA VZGOJA!

POSLOVALNI ČAS

Od ponedeljka do petka od 8.00 do 18.00. Ob sobotah od 8.00 do 13.00.

Za več informacij nas pokličite: 040 194 463

»Ko roža zasije, tudi vrt zasije.«

Vabljeni!

Zlata pentljica iz rok super Junaka

September je mednarodni mesec ozaveščanja o otroškem raku.

Letos sta se zakonca Čarman, ki obiskujeta otroke na Hemato-onkološkem oddelku Pediatrične klinike v Ljubljani, odločila, da Junaki tretjega nadstropja Slovenijo povežejo drugače. Z **zlato pentljico**, ki je mednarodni simbol otroškega raka. Predstavlja boj otrok in njihovih družin s to hudo boleznijo.

V našem vrtcu imamo super Junaka Andreasa, ki je predal **zlato pentljico** ravnatelju Mateju Žistu, pomočnici ravnatelja za vrtec Branki Peterlin ter vzgojiteljicama Barbari Mihelčič in Metodi Vesel. Ob predaji **zlate pentljice** so Andreasa sprejeli, pozdravili in mu zapeli njegovi prijatelji iz skupine Pikapolone. Hkrati so ga s pesmico razveselili tudi otroci iz skupine Gumbki.

Želimo mu, da ostane za vedno zdrav. Veseli bomo, ko se ponovno vrne v vrtec.

(starši Andreasa, vodstvo in kolektiv vrtca)

Kdo je super Junak?

Andreas je zbolel oktobra 2019. Star je bil dve leti in deset mesecev. Vse se je začelo s šepanjem na desno nogo in z oteženim odvajanjem vode. En teden smo hodili na Infekcijsko kliniko, a niso ugotovili ničesar. V ponedeljek, 7. oktobra lani, so nas poslali na Ortopedsko, od tam pa na Pediatrično kliniko. Po opravljenem UZ trebuha so nam povedali, da ima raka.

Takoj so ga sprejeli na Hemato-onkološki oddelk in v naslednjih dneh so opravili MR, PET-CTter punkcijo. Ker s punkcijo zaradi mladih rakavih celic niso mogli ugotoviti, za katero vrsto raka gre, je bila potrebna operacija za odvzem vzorca. Po vseh opravljenih preiskavah so nam povedali, da gre za metastaze.

Sledile so kemoterapije. Prvi dve kemoterapiji je slabše prenesel, vendar se je zelo hitro pobral. Ostale kemoterapije je zelo dobro prenašal. Po šesti kemoterapiji so opravili PET-CT, ki je pokazal, da je dosežen cilj zdravljenja. To je popolna remisija. Vendar je moral opraviti še tri kemoterapije, brahiterapijo in 38 obsevanj (od tega 28-krat trebušne bezgavke in 10-krat pljuča), ker mora biti zdravljenje opravljeno v celoti kljub dobremu rezultatu, da se ne bi bolezen ponovila.

Po sedmi kemoterapiji je imel brahiterapijo v Parizu. Bilo je zelo naporno za vse. Brez moževe sestre in prijatelja, ki živita v Parizu, bi bilo še veliko težje. Francozi zelo slabo govorijo angleško oz. skoraj nič, poleg tega pa so bili vsi obrazci v

francoščini. V bolnišnici spremljevalcu ni pripadala hrana, postelja, stuširati in preobleči se nisi imel kje. Hvala bogu, da je bila z nama moževa sestra, ki nama je prinašala hrano. Hiša za starše je bila od bolnišnice oddaljena le dve minuti, in ko je Andreas zaspal, sem lahko odšla v hišo za starše, se uredila in se čim prej vrnila nazaj k njemu. Dvanajst dni sem presedela in prespala na stolu, a tudi to človek preživi, samo da ima zdravega otroka.

Zaradi epidemije covid-19 so 16. marca zaprli vsa letališča. Ob pomoči Valerije Čarman, Lucije Hočevar, Simone Vučak in Jožefa Ciraj, ki so takoj stopili v akcijo, smo se 1. aprila letos vrnili nazaj v Slovenijo. Beseda hvala je premalo za njihov trud in čas.

Andreasa so po vrnitvi čakali še dve kemoterapiji in obsevanja. Vse je dobro prenesel, brez kakršnih koli zapletov. Od 7. avgusta je na vzdrževalni terapiji, ki bo trajala eno leto. Če bo vzdrževalno terapijo dobro prenašal, jo bodo podaljšali. Vsi upamo, da se bolezen ne vrne nikoli več, in da bo lahko živel polno življenje ter svoje sanje. **Ko človek enkrat stopi na takšno pot, spozna, da je v življenju pomembno samo zdravje, vse ostalo pride in gre. Ob izkušnji Andreasove bolezni gledamo na življenje drugače in vsak dan je pomemben dan. Pomembno je, da je človek obdan z ljubeznijo, pozitivnimi ljudmi in mislimi, ki na takšni poti štejejo največ.**

(Andreasova mama)

Čebelji pridelki za boljšo odpornost

Obiščite spletno stran
Čebelarske zveze Slovenije:
www.czs.si.

Ponudnike slovenskih čebeljih
pridelkov najdete:
<http://www.slovenskimed.si/Si/>.

Poleti se spočijemo in naberemo novih moči. Ko se začnejo dnevi krajšati in jutra postajajo hladnejša, pa kaj hitro ugotovimo, da bomo morali posegati po živilih, ki bodo okrepila delovanje našega imunskega sistema in nas varno pospremila v zimo ter ohranjala v dobri kondiciji. Prisluhni naravi in uporabimo čebelje pridelke slovenskih čebelarjev, ki s skrbnostjo, bogatim znanjem in veliko pozornostjo pridelujejo kakovostne čebelje pridelke.

»S čebeljimi pridelki do večje odpornosti in boljšega imunskega sistema.«

Cvetni prah – naravna zakladnica hranilnih snovi

Cvetnemu prahu pravijo tudi popolno živilo, saj vsebuje vse, kar naš organizem potrebuje za normalno delovanje. Energijska vrednost cvetnega prahu je nizka, zato se njegova uporaba priporoča tudi pri nizkoenergijski prehrani in v prehrani sladkornih bolnikov. Predstavlja dober vir prehranske vlaknine, ki ugodno vpliva na peristaltiko debelega črevesja. Pestra elementna sestava pa pripomore k zagotavljanju priporočenih dnevnih količin po elementih. Študije kažejo, da uživanje cvetnega prahu ugodno deluje na imunski sistem in povečuje odpornost organizma.

<http://www.czs.si/content/C22>

Propolis – naravni antibiotik čebel

Propolis deluje proti številnim bakterijam, virusom in glivicam. Dodano vrednost temu čebeljemu pridelku dajejo predvsem fenolne spojine. Največkrat se uporablja v obliki premazov za obolele dele kože pa tudi sluznic v ustni votlini in dlesnih ali v obliki tinktur.

<http://www.czs.si/content/C23>

Med – naravno sladilo in krepcilo

Med je zakladnica več tisoč snovi, ki jih vsebuje in potrebuje človeško telo! Med sestavinami medu poleg fruktoze in glukoze, encimov, mineralnih snovi, hormonov, vitaminov... najdemo tudi protibakterijske snovi. Med deluje uničevalno na nekatere bakterije in tudi viruse, ki so pogosto vzrok boleznih dihal in drugih boleznih (prehlad, gripa ...).

<http://www.czs.si/content/C21>

Kupujmo kakovosten med!

Pri nakupu medu bodimo pozorni na poreklo in dodatne označbe kakovosti, kot so zaščitena geografska označba, zaščitena označba porekla, ekološka pridelava, ki predstavlja dodatno jamstvo, da se kakovost in način pridelave takšnega medu redno spremljata!

»Z nakupom medu višje kakovosti dobimo kontrolirano kakovost, znano poreklo in zagotovljeno sledljivost.«

Prepoznamo ga po evropskih zaščitnih oznakah na nalepki ali prelepki izdelka! Ljudje smo vedno bolj ozaveščeni o pomenu kakovosti živil, ki jih uživamo. Pomembno je, da zaupamo v izdelek, ki ga kupimo. Slovenski čebelarji zaupamo v čebelje pridelke, saj so njihovo naravno moč s pridom uporabljale že naše babice, prababice ...

Izkoristimo prednost bogatega znanja slovenskih čebelarjev in čebelje pridelke kupujmo neposredno pri lokalnih čebelarjih!

Ob dvajseti obletnici ustanovitve NSi

BESEDILO: LJUDMILA NOVAK, poslanka EP

Nova Slovenija, krščanski demokrati, te dni praznuje svojo dvajsetletnico. Predsedovanje stranki v njenih najtežjih časih in desetletno vodenje mi je prineslo veliko lepih, spodbudnih in veselih trenutkov. Prineslo pa je tudi veliko napora, odrekanja in skrbi. Ne samo zame, pač pa tudi za mojo družino. Zadovoljna sem, da nam je uspelo krščansko demokracijo vrniti v parlament, jo okrepiti in iz nje narediti demokratično, verodostojno in programsko močno stranko.

NSi je v preteklosti dokazala, da zna reševati težave in predlagati dobre rešitve. Naj spomnim na delo ustanovitelja in prvega predsednika NSi ter nekdanjega finančnega ministra dr. Andreja Bajuka, ki je bdel nad slovenskimi financami in nas pripeljal do evra. Bil je prvi finančni minister, ki je znižal davke in uvedel informativni izračun dohodnine, da nam ni bilo več potrebno zbirati računov in oddajati davčne napovedi. Njegove zasluge je prepoznala tujina in leta 2006 ga je revija Banker razglasila celo za evropskega finančnega ministra leta.

Ko se oziram nazaj bolj osebno, lahko rečem, da me je vsaka politična funkcija naredila močnejšo, bolj izkušeno in odporno za udarce in natolcevanja vseh vrst. Hvaležna sem za vse lepe izkušnje in številne ljudi, s katerimi sem na tej poti sodelovala. Najprej so me podpirali in mi pomagali moji domači, potem strankarski kolegi, strokovni sodelavci in politični sopotniki. Verjamem, da je v vsakem človeku veliko dobrega in vsak človek nekaj zna, zato je svet okrog nas lahko boljši in bolj urejen, če znamo to videti, sprejeti in tudi uporabiti. Dober predlog je pač dober, zato ni najbolj pomembno, od koga prihaja, pač pa, kaj bomo z njim naredili.

Dovolite mi, da izrazim tudi svoje prepričanje, da Slovenija potrebuje močno krščansko demokracijo in stranko, ki bo bolj uravnotežila slovenski politični prostor. Slovenci potrebujemo politiko in politike, ki jim je mar za to državo in za njene ljudi. Slovenija potrebuje stranko, ki zna sodelovati z drugimi, spoštuje demokratična pravila, človekove pravice in vladavino prava. Slovenija potrebuje stranko, ki se osredotoča na težave in zanje išče rešitve.

Ob dvajsetletnici delovanja NSi čestitam vsem krščanskim demokratom in demokratkam, ki ste neutrudno delali za stranko, da smo skupaj ohranili in branili vrednote krščanske demokracije v Sloveniji. To so tudi naše skupne in temeljne evropske vrednote, ki bodo ohranile Evropsko, da bo obstala in vzdržala vse zunanje in notranje pritiske.

NSi

Posvetitev obnovljene Severjeve kapele

BESEDILO in FOTOGRAFIJE: FRANC KOS

Družina Planinec, po domače Severjevi iz Zgornje Javoršice, se je odločila za obnovitev 114 let stare kapele na Konfinu.

V obnovo so vložili ogromno lastnega dela in denarja, pri tem pa so jim pomagali tudi nekateri donatorji in domači mojstri. Potem, ko je bil prvi termin blagoslova kapelice odpovedan zaradi epidemije novega koronavirusa, so v nedeljo, 23. avgusta, ob 14. uri njen blagoslov vendarle izvedli. Bogat kulturni program se je pričel z avtorsko skladbo

Hieronima Vilarja – Ronija, nadaljeval pa s pripovedovanjem vrhpoljskega župnika gospoda Ivana Povšnarja o zgodovini kapelice od njene izgradnje leta 1906 pa vse do danes.

Kapelo je dal postaviti Jožef Planinec – Severjev iz Zgornje Javoršice kot priprošnja pred odhodom v rusko vojsko. Lipi na obeh straneh kapelice sta posadili njegovi sestri pred odhodom v Ameriko leta 1908. Kapela je bila prvič obnovljena 1953. leta, drugič leta 1991 in tretjič letos.

Program so dodatno popestrile ljudske pevke pod vodstvom Moravške Mare, kapelico pa je blagoslovil gospod župnik Ivan Povšnar. Po posvetitvi kapele nam je nekaj besed namenil tudi župan občine Moravče gospod Milan Balažič, ki je poudaril, da na dan blagoslova kapelice praznujemo tudi mednarodni dan miru, za katerega vsi upamo, da bi še dolgo trajal. Omenil je tudi, da kapela stoji na območju, ki

meji na tri občine – Moravče, Domžale in Dol pri Ljubljani. Nato pa je besedo hitro prepustil ljudskim pevkam, ki so že nestrpnost čakale na nadaljevanje nastopa. Prisotne so razveselile s hudomušno pesmijo, za zaključek kulturnega programa pa so zapele še moravško himno. Prepevanju pesmi Moravska dolina so se z veseljem pridružili tudi vsi ostali udeleženci.

Okoli sto prisotnih so Severjevi na koncu pogostili tudi s hrano in pijačo, prijetno vzdušje pa je botrovalo k temu, da so se ob kapelici zadržali kar dolgo časa.

Družina Planinec (Severjevi) se še enkrat iskreno zahvaljuje VSEM, ki so na kakršenkoli način pomagali oziroma sodelovali pri obnovi kapele.

Konjičkovi tabori na ranču Pr'Osolet

BESEDILO: BRANKA BIZJAN, FOTOGRAFIJE: SANDI MOČNIK

Že sedmo leto zapored na ranču Pr'Osolet v Dešnu, ki ga vodita Sandi Močnik in žena Štefka, organizirajo konjičkove taborne za najmlajše.

Taborov se zelo radi udeležujejo najmlajši, saj večji del tabora preživijo na prostem. Spoznajo kmetijo, konje, koze in druge živali, ki jih hranijo in božajo. Najbolj navdušeni so nad konji. Spoznava jo konje, jih pomagajo čistiti, hraniti in za nagrado jahajo v maneži. Z veseljem pomagajo pri pripravi hrane in pijače. Z mentorji gredo tudi na sprehode v Štance laze in središče Dešna, kjer jim Branka Bizjan

razloži najdbo okamenelih srčastih školjk, ki nam dokazujejo, da je bilo tukaj pred 220 milijoni let morje. Prijetno utrujeni spijo na seniku, kar je zanje posebno doživetje.

Zadovoljni odhajajo domov in se že veselijo, da naslednje leto ponovno pridejo. Osoletovi s svojimi konji veliko ženinov in nevest popeljejo na poročno slavlje ter sodelujejo na številnih dogodkih po širšem območju, kjer občudujejo njihove konje, kočije in kočijaže.

Nov televizijski program ETV HD

Televizija ETV je v letošnjem letu prevzela televizijo ATV Signal Litija in obe televiziji sta se združili v en skupen program z imenom ETV HD.

Nova televizija se že pripravlja na ponoven začetek sodelovanja z občino Moravče, s katero je televizija ATV Signal Litija vrsto let že uspešno sodelovala. Tako lahko že v septembru na programu televizije ETV HD pričakujete tudi novice o življenju ljudi in dogajanju v občini Moravče. Pred kratkim smo zato že posodobili in nadgradili opremo na oddajni točki Jevnica, kar je izboljšalo kakovost oddajnega signala, ki sedaj s HD kakovostjo slike pokriva celo Moravško dolino in ga lahko sprejemajo vsi občani Moravč iz zraka brezplačno!

*Tudi jaz sem enkrat peval,
tudi jaz sem bil vesel.
O, da bi še enkrat mogel!
To bi srečen bil, vesel.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 82. letu starosti sklenil naš dragi mož, oče, dedek, pradedek, brat in stric

Miro Capuder,

PO DOMAČE ALEŠEV MIRO IZ MORAVČ.

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za vso podporo v težkih trenutkih.

Hvala za vsa izrečena sožalja in darovane svete maše.

Hvala zdravstvenemu osebju ZD Moravče.

Posebna zahvala gre gospodom župnikom Kancijanu Čižmanu, Miru Šlibarju, Jožetu Urbaniji, Vitu Urbaniji, ministrantom, združenemu moškemu pevskeemu zboru (KD Tine Kos, Grajski in Peški oktet), zborovodji Milanu Kokalju, cerkvenemu mešanemu pevskeemu zboru, zborovodji in organistu Dominiku Štefanu, Pihalni godbi Moravče, govornikom Nastji Grad, Romanu Capudru, dr. Franciju Malinu, županu dr. Milanu Balažiču, sosedom Janezu Urbaniji, Branku Peterki, Joštu Srenjščku in Janku Štefanu.

Hvala tudi pogrebni službi Vrbančič ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Dedu Miru Capudru v zadnje slovo

Pisalo se je leto 1939. Pomlad se je razbohotila v vsem svojem sijaju in narava je pokazala svoje najlepše barve. Po starem središču Moravč se je 30. maja nenadoma oglasilo petje novega življenja. Petje malega krepkega fantiča, ki sta ga oče Aleš in mati Frančiška poimenovala Bogomir oziroma Mirko. Pri hiši petja ni manjkalo, saj je bil oče Aleš cerkveni organist in zborovodja, mati Francka pa odlična pevka. Starši so svoj glasbeni talent in ljubezen do slovenske pesmi in besede prenesli tudi na vse svoje otroke: Franceta, Marico, Ivanko, Justino, Janeza in Mira.

Kot otrok je bil Miro zelo vedoželjen, zanimala ga je glasba, navdušen je bil tudi nad vrtnarjenjem, bil je ministrant, proste popoldneve pa je že takrat pogosto preživljal s Pekovim Petrom, s katerim sta bila vse do smrti velika prijatelja. Kljub svoji veliki ljubezni do rastlin se mu njegova želja po vrtnarskem poklicu žal ni uresničila. Dokončal je obrtno šolo in se leta 1957 izučil za mizarja pri moravškem Remontu, ki ga je zadnjih deset let pred upokojitvijo leta 1998 tudi vodil.

Kljub neuresničeni poklicni poti ni pozabil na svojo strast do glasbe in narave. Kot otrok se je glasbenih znanj učil sam, po očetovi smrti leta 1960 pa se je vpisal v glasbeno šolo. Istočasno je ustanovil ansambel Zadovoljni muc, v katerem je igral trobento in ga vodil pet let. In ravno v teh petih letih se je med

drugimi zgodil tudi nastop, na katerem je spoznal svojo bodočo ženo Martino. Skoraj sočasno z zaključkom zgodbe Zadovoljnega muca pa se je za Mira začela nova zgodba.

Leta 1965 je preminil takratni moravški organist Mavricij Bergant (ki je sicer organistovsko mesto prevzel od Mirovega očeta Aleša) in na prvo postno nedeljo je Miro prevzel mesto organista ter zborovodje cerkvenega pevskega zbora. Istega leta je ustanovil tudi pogrebni pevski zbor in posvetni moški pevski zbor, ki ga je nato vodil preko štirideset let. Poleg tega je v moravškem oddelku glasbene šole Domžale poučeval glasbeno teorijo in trobila, zasebno je poučeval bodoče organiste, za potrebe svojih glasbenih sestavov je tudi skladateljval.

Kot devetindvajsetletni mladenič se je poročil z Martino Rebolj iz Podoreha. V zakonu, ki je trajal celih dvainpetdeset let, so se jima rodili trije otroci: Marjana (1968), Mateja (1969) in Aleš (1972).

Mlada družina je medtem zapustila moravški beneficij, kot so imenovali organistovsko domovanje ob cerkvi, in se preselila v novo hišo na Šlandrovi ulici, kjer je do smrti z njimi živela tudi mama Francka.

Kljub obilici obveznosti je jeseni leta 1974 ponovno obudil moravško godbo, ki je javnosti prvič zaigrala budnico 1. maja 1975. Dolga leta je živel razpet med mnoge družinske, službene in glasbene obveznosti, a z izjemno močno voljo ter zanosom je moravško kulturno življenje dvignil na zavidljivo raven. Iz vrst njegovih učencev, pevcev in godbenikov je izšlo mnogo odličnih glasbenikov, ki svojo ljubezen do glasbe širijo naprej.

Minevala so leta, otroci so odrasli, življenje je začelo ubirati drugačne poti in prihajala so leta, ko so se tudi njegove prioritete spreminjale.

Leta 1986 je mesto organista prepustil sosedu Alojziju Štefanu, čez čas je prenehal tudi z vodenjem pogrebnega pevskega zbora.

Takrat se je v njem prebudila njegova velika strast iz otroških dni, ljubezen do narave. Bil je velik ljubitelj vrtnarjenja, astronomije in meteorologije. Dolga leta je vodil osebni dnevnik in dnevnik vremenskega dogajanja na Moravškem. Leta 1990 je postal sodelavec Agencije RS za okolje. To delo je opravljal vse do predlani, ko je vremensko postajo prepustil vnuku Matevžu.

Leta 1998 je prenehal tudi z vodenjem moravške godbe, leto kasneje je postal prvi častni občan občine Moravče.

Leta 2004 je zborovodsko sodeloval pri pripravah na slavje svete birme na Vrhpolju in takrat spodbudil nekaj mladih fantov k ustanovitvi okteta. Nastal je vokalni sestav Vandrovčki, današnji Grajski oktet. Po dveh letih je mesto umetniškega vodje prepustil Petru Pirnatu, ki je za njim prevzel tudi vodenje Peškega okteta, ki je nastal leta 2009 in ga je Miro vodil le kratek čas.

Večje glasbeno slovo je obeležil leta 2009, ko je svoj sedemdeseti jubilej proslavil s slavnostnim koncertom. Po tem je še kratek čas vodil posvetni moški pevski zbor, ki se je tekom let preimenoval v Moški pevski zbor KD Tine Kos in pod vodstvom Milana Kokalja deluje še danes.

Zadnja leta je zaradi vse večjih težav z vidom in sluhom popolnoma opustil svoje glasbeno poustvarjanje. Lepe trenutke je rad delil s svojimi najdražjimi; s svojo ženo, z otroki, sedmimi vnuki in petimi pravnuki.

Prav bolezen je bila tista, ki ga je potihoma načelnjala in njegovo življenje končala prav na rojstni dan dveh njemu ljubih oseb, zeta Janeza in vnukinje Janje, v soboto, 29. avgusta 2020.

Dragi deda!

Čeprav sem v svojem življenju ujela le zadnje utrinke tvojega legendarnega glasbenega dela, sem ti neizmerno hvaležna za vsako uro, ki si mi jo posvetil. Ti si bil tisti, zaradi katerega so bila moja otroška leta še lepša. Bil si tisti, ki mi je prvi pokazal lepoto glasbe. Naučil si me na klavir zaigrati prvo skladbico, ljudsko Moj očka ima konjička dva. Prav spomnim se, kako sem občudovala tvoje spretno igranje, pa čeprav si bil brez enega prsta. In na koncu si bil tisti, ki je v meni prebudil željo, da tvoje poslanstvo nadaljujem. Zavedam se, da bom težko nosila tvoje čevlje, a verjemi mi, da sem iskreno ponosna, da mladim generacijam moravških otrok lahko v šoli z navdušenjem razlagam, kdo je bil moj deda.

Danes smo tukaj zbrani vsi, ki se ti želimo iskreno pokloniti. Slovensko pesem ti pošiljamo tja med zvezde, ki si jih od tukaj tako rad opazoval. Trdno verjamem, da nas slišiš. Verjamem, da poješ z nami. In verjamem, da boš tam v raju našel kotiček, kjer bova nekoč zopet skupaj sedla za klavir in zaigrala Avsenikovo skladbo Spomin. Tako, kot sva jo nekoč.

Počivaj v miru.

Vnukinja **Nastja Grad**

Moravče, 3. september 2020

*Ta črni dan je moral priti,
ta dan gorja, ta dan solza ...
Bolečina da se skriti,
pa tudi solze ni težko zatajiti,
le drage mame nihče nam ne more več vrniti.
Prazen dom in dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja, utihnil je tvoj glas,
bolečina in samota sta pri nas.*

V spomin in zahvalo

Ana Cerar,

IZ STEGEN PRI MORAVČAH.

Na tvoj odhod nismo bili pripravljeni.

Na lep sobotni dan si nepričakovano odšla v večni mir.

Za trenutek nismo verjeli, da ne bo več pogovorov s teboj in zgodbic, ki so jih tvoji vnuki in pravnuki vedno radi poslušali.

Otroci so ti vedno vlivali veliko sreče in veselja, saj si poleg svojih štirih otrok nudila zatočišče in materinsko ljubezen še šestim rejencem.

Preteklo bo kar nekaj časa, da se nam pogled navadi na prazen prostor, kjer si zadnja leta sedela in vedno odprtih rok sprejemala sorodnike, prijatelje, sosede ...

Težko se bo privaditi, da Kunštove mame ni več.

Ob smrti naše mame, stare mame, prababice se zahvaljujemo vsem za izrečena sožalja. Hvala vsem, ki ste jo imeli radi.

Zahvaljujemo se župniku Ivanu Povšnerju, ki je s sveto mašo in zelo lepo opisano njeno življenjsko zgodbo pospremil mamu k večnemu počitku.

Zahvala osebju NMP ZD Domžale in Danici Prestor, ki si je vedno vzela čas za pomoč in pogovor, ter Fani Pačnik za lepe besede slovesa.

Čuvaj nas med angeli, draga mama.

Otroci: Franc, Milan, Tine, Ema, Robi, Melita z družinami

*Prazen dom je in dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja,
le delo tvojih rok ostaja.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 83. letu starosti sklenila naša draga žena, mama, babica, prababica, sestra, teta in tašča

Ana Klopčič,

ROJENA BURJA, PO DOMAČE JANČETOVA MAMA
Z DOL POD SVETO TROJICO.

Ob njenem slovesu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja in darovane svete maše.

Hvala osebju ZD Moravče in patronažni službi.

Hvala Župniku Ivanu Povšnerju in ministrantom, kvartetu Cvet ter Grajskemu oktetu, Tini Bratun za poslovilni govor, trobentaču in pogrebni službi Vrbančič.

Hvala tudi vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti in jo boste ohranjali v lepem spominu.

Vsi njeni

*V šumenju vetra
slišim tvoj glas,
v šopku cvetja
vidim obraz,
senca spomina in bolečina,
oboje se v dušo zajeda ...*

Zahvala

Življenjsko pot je sklenil naš mož,
oče, stari oče, brat in stric

Alojzij Kokalj,

PO DOMAČE GMAJNARJEV LOJZE IZ ŠTANCIH LAZ.

Ob izgubi dragega moža Alojzija Kokalja se iskreno zahvaljujem vsem,
njemu tako dragim Moravčanom, moravškim rokodelcem in sorodnikom.
Hvala za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in sveče.

Vedno boš ostal v naših srcih.

Žena Petra z družino

*Nekje med zvezdami lebdiš,
kjer bolečine več čutiti ni.
Srce bolečine ni več prestalo,
zato je klonilo in obstalo.
Med zvezdice tiho si odšla
in tam si srečna,
kjer si zdaj doma.*

V spomin

18. septembra je minilo eno leto, odkar
si zavedno odšla – mami, tašča, babi in prababi

Franciška Rusjan

Hvala vsem, ki jo obiskujete na njenem novem domu
in prižigate svečke v njen spomin.
Hvala vam!

Hčerka Vojka z družino
Dvorje

*Ni res, da je eno samo sonce
in da samo ono greje.
Sonce je na zemlji in nebu,
da jih nihče ne prešteje.
(Tone Pavček)*

Zahvala

V 91. letu se je od nas poslovila naša draga
mama, babica, prababica, tašča, teta in svakinja

Ivanka Šinkovec,

ROJENA RIBIČ IZ MORAVČ.

Ob izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem
za vsa izrečena sožalja, podporo ter prijazne besede,
darovane sveče, cvetje in maše.

Hvala tudi gospodu župniku Kancijanu Čižmanu in pevcem
za lep pogrebni obred. Hvala tudi pogrebni službi.

In hvala, naša mama, tebi za vse prijazne besede, slastne potice
in najboljše piškote ...
Pogrešali te bomo!!!

Vsi njeni

*Srce tvoje več ne bije,
bolečine hude ne trpiš,
nam pa žalost srca trga,
solza lije iz oči.
Dom je prazen in otožen,
ker te več med nami ni.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 74. letu starosti
sklenil naš dragi mož, oče, dedek, brat, stric in tast

Franc Ulčakar,

PO DOMAČE FAJDIGOV FRANCE IZ KATARJE.

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom,
znancom in prijateljem za vso pomoč ter podporo v težkih trenutkih.
Hvala vsem za darovano cvetje, sveče, svete maše in tolažilne besede.

Posebno se zahvaljujemo Onkološkemu inštitutu Ljubljana,
Zdravstvenemu domu Domžale, dr. med. spec. Marjanu Dežmanu,
medicinski sestri Saneli in patronažnim medicinskim sestram
iz Moravč za nesebično pomoč in nasvete.

Zahvaljujemo se tudi društvu Comett.

Iskrena hvala gospodu župniku Kancijanu Čižmanu za lepo opravljen obred,
Ivici Zupančič za lep poslovilni govor in
pogrebni službi Vrbančič za organizacijo pogreba.

Še enkrat hvala vsem, ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Zahvala

Društvo upokojencev Moravče se najlepše
zahvaljuje podjetju **Plešec Marko s.p.** iz
Zaloga pri Moravčah za brezplačno zgrajen
komunalni priključek za društveni objekt.

Zahvala

Družina Vesel se zahvaljuje najbližjim **sose-**
dom, vaščanom in gasilcem **PGD Moravče**
za hiter odziv in pomoč pri gašenju požara.

Pridobite znak kakovosti Srca Slovenije!

Če v Srcu Slovenije ustvarjate rokodelske izdelke oz. izdelke unikatnega in industrijskega oblikovanja ali pridelujete in predelujete prehranske izdelke, lahko kakovost izdelkov preverite s prijavo na razpis za uporabo Kolektivne tržne znamke Srce Slovenije.

Fizične osebe z dejavnostjo, nosilci kmetijskih gospodarstev in podjetja iz občin **Dol pri Ljubljani, Kamnik, Litija, Lukovica, Moravče** in **Šmartno pri Litiji** se lahko na razpis prijavite brezplačno, saj bo ocenjevanje izvedeno v sklopu projekta sodelovanja LAS Od tradicionalnih spretnosti do sodobnih ruralnih turističnih produktov, ki ga sofinancirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj

podeželja in Republika Slovenija v okviru Programa razvoja podeželja RS 2014–2020.

Rok za prijavo je 5. oktober 2020. Zanimanje za prijavo pa sporočite že prej, tja do začetka septembra. Preverite razpisne pogoje na spletni strani <http://www.srece-slovenije.si/okolje>. Dodatne informacije: rokodelski izdelki - Mija Bokal, 01 89 62 713, mija.bokal@razvoj.si, prehranski izdelki - Tina Pregel, 01 89 62 714, tina.pregel@razvoj.si.

S certifikatom Srca Slovenije se ponaša že 55 ponudnikov. Pridružite se jim še vi!

Oglas

Smo mlado in ambiciozno podjetje, ki izdeluje različne strojne dele ter razvija nove stroje.

Za redno ali občasno delo zaposlimo delavca (ko) za samostojno delo na CNC obdelovalnem centru in CNC strožnici.

Kandidati z izkušnjami imajo prednost.

Prijavo pošljite na: info@komastroji.si ali pa na spodnji naslov.

KO-MA stroji d.o.o., Negstrn 8, 1251 Moravče

KO-MA stroji d.o.o.

Mali oglas

Prodamo rjave in bele **JARKICE** - mlade kokoši pred nesnostjo ter grahaste in štajerske **KOPUNE** - kastrirane petelinčke. Brezplačna dostava v Krtino ali Moravče, po dogovoru možna dostava tudi na dom. Kmetija Šraj, Poljčane.

Naročila: 031 751 675

KMETIJA ŠRAJ

Občina Moravče

t: 01 72 47 140 / f: 01 72 31 035
 Ponedeljek: 8.00 - 10.30
 in 11.00 - 15.00
 Sreda: 8.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
 Petek: 8.00 - 10.30 in 11.00 - 13.00

Karitas

Tretji četrtek v mesecu: 17.45 - 18.45

Rdeči križ

g: 031 291 564
 Prvi ponedeljek v mesecu:
 17.00 - 19.00

Župnijski urad

t: 01 72 31 055
 Ponedeljek in petek: 9.00 - 10.00
 in 16.00 - 18.00

Pošta

t: 01 72 96 510
 Ponedeljek, sreda, petek:
 9.00 - 12.00 in 13.00 - 16.00
 Torek, četrtek: 9.00 - 11.00
 in 15.00 - 18.00
 Sobota: Zaprto

Policijska pisarna

Ponedeljek: 16.00 - 18.00
 Petek: 8.00 - 10.00
 Zadnje nedeljo v mesecu:
 8.00 - 10.00

Osnovna šola Jurija Vege

t: 01 72 31 003 in 01 72 31 210
 www.osmoravce.si
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Vrtec

t: 01 72 31 227
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Podružnična osnovna šola Vrhpolje

t: 01 72 31 233
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Zavod za gozdove

Revir Moravče, Vegova 7
 g: 041 657 223

Gasilska zveza Moravče

t: 01 72 31 234
 24-urna dežurna služba
 na telefonu 112

Knjižnica Daneta Zajca

t: 01 72 31 359
 Pon. in pet. zaprto
 Torek in četrtek: 14.00 - 19.00
 Sreda: 9.00 - 14.00
 Sobota: zaprto

Ambulanta splošne medicine

t: 01 72 31 008
 Ponedeljek in sreda: 12.30 - 19.30
 (sprejem do 18.00)
 Torek, četrtek, petek: 7.00 - 14.00

Ambulanta za otroke in mladino

t: 01 72 32 943
 Ponedeljek in sreda: 13.00 - 20.00
 Torek: 7.00 - 14.00 (ambulanta),
 10.30 - 14.00 (posvetovalnica)
 Četrtek: 7.00 - 14.00 (ambulanta)
 8.30 - 11.00 (sis. pregledi),
 Petek: 7.00 - 14.00 (ambulanta)
 8.00 - 11.00 (ambulanta)

Diagnostični laboratorij

Ponedeljek in sreda: 12.30 - 19.00
 Torek, četrtek in petek: 7.00 - 13.30
 Odvzem za biokemične preiskave:
 8.00 - 10.00

Zobna ambulanta

t: 01 72 31 150
 Ponedeljek in sreda: 6.45 - 13.15
 Torek in četrtek: 12.45 - 19.15
 Petek: 6.45 - 12.45

Zobna ambulanta za otroke in mladino

t: 01 72 32 750
 Ponedeljek in sreda: 7.00 - 14.00
 Torek in četrtek: 13.00 - 19.00
 Petek: 7.00 - 13.30

Patronažna služba

t: 01 72 32 944
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 8.00

Lekarna

t: 01 77 70 245
 Ponedeljek: 12.00 - 19.00
 Torek, četrtek, petek: 7.30 - 14.00
 Sreda: 13.00 - 19.00
 Prva sobota v mesecu: 8.00 - 12.00

Kmetijska svetovalna služba KGZS - Zavod LJ, Izpostava KSS Domžale

Šaranovičeva cesta 21a, Vir
 t: 01 724 18 45 ali 01 724 48 55
 Uradne ure: ponedeljek in sreda
 od 8. do 11. ure oz. po dogovoru

Slovenski okoljski javni sklad, mreža ENSVET

Brezplačno energetsko svetovanje
 gasper.stegnar@ensvet.si
 (po predhodnem dogovoru)

LAS Srce Slovenije

Svetovanje s področja razpisov
 v okviru LAS, Občina Moravče
 Prva sreda v mesecu: 9.00 - 12.00

Cenjene bralke, spoštovani bralci!

Od decembra 2018 so objave v rubriki »Zahvale in V spomin« brezplačne. V Novicah pa lahko objavite brezplačno tudi vesele dogodke, ki jih želite deliti s sokrajani: obletnice, napovedi porok, objave rojstev ...

Uredništvo *Novic iz Moravske doline* vabi k sodelovanju vse, ki sestavljate križanke, sudoku, uganke ... Dobrodošli so tudi vsi predlogi, kako popestriti in izboljšati naše *Novice*. Vabimo vse, ki imate stare razglednice Moravske doline, da nam jih posodite za objavo.

Novi letnik *Novic iz Moravske doline* je prinesel tudi nov koncept idejne zasnove naslovnice. Predstavljali bomo različna področja, ki so prisotna v naši občini: rokodelstvo, obrt, umetnost, kulinariko, arhitekturo, restavracijsko ... Zato v letu 2020 odpiramo nov natečaj. Vabimo vas, da na uredništvo pošljete predloge, katero področje naj v sliki (in besedi) predstavimo in seveda fotografije s tega področja, ki so primerne za naslovnico.

Rubrika pisma bralcev v *Novicah iz Moravske doline* je odprta za vašo vprašanja, pobude in kritike. Seveda pisma ne smejo biti žaljiva ali zlonamerna. Pišite nam na e-naslov: **moravske.novice@moravce.si!**

HUBAT
25let

080 22 36

www.hubat.si

Za toplo zimo in pomlad
kurilno olje
dostavlja HUBAT

BREZPLAČEN PREVOZ ALI PLAČILO NA OBROKE

BORIS KOPITAR
SVETUJE

PREVERITE SLUH IN
POSKRBITI ZANJ

**POKLIČITE
ZA TERMIN
059 044 055**

BREZPLAČNO
PREVERJANJE
SLUHA IN TESTIRANJE
SLUŠNIH APARATOV
BTC LJUBLJANA

OBIŠČITE AUDIOBM
AUDIOBM.SI SLUŠNI CENTRI

Pri Jurku
GOSTILNA IN PICERIJA

**DOSTAVA
HRANE
NA DOM**

tel.: 01 723 28 83
gsm: 040 144 783

Trg Svobode 15, 1251 Moravče
<https://www.facebook.com/PicerijapriJurku>

BARVE LAKI PIRC

NOVA TRGOVINA ZA DOM

Sončna ulica 1a, Domžale - Vir
NASPROTI TRGOVINE HOFER
051 647 602

ODPRTO ŽE OD 6. URE
BARVE, AVTOLAKI, ČISTILA ...

Glasurit 3M TEKNOS ALCEA C.A.R.F.I.T.

- brezplačna kontrola vida
- korekcijska očala
- sončna očala
- športna očala
- kontaktne leče

OK
optika
KRHLIKAR

Očesna optika Krhlikar
Trg svobode 2, 1251 Moravče
T: 01 723 28 22, M: 040 709 232
optika.krhlikar.pe@gmail.com
www.optika-krhlikar.si

RENAULT
Passion for life

Novi Renault servis Kruc v Moravčah

RENAULT STORITEV. Vozite dalje. Uživate dalje.
Renault priporoča

KRULC D.O.O.
Cesta heroja Vasje 8
1251 Moravče

NUDIMO VAM: servisiranje, garancijska popravila, karoserijska popravila ličarska popravila, cenitve škod, sklepanje zavarovanj ...
DELOVNI ČAS: od ponedeljka do petka od 8:00 do 18:00, sobota od 8:00 do 12:00, nedelja zaprto

Novi Nissan Juke Coupé Crossover s tehnologijo PROPILOT

+ DO 3.000 € PRIHRANKA*
+ 7 LET JAMSTVA**

NISSAN
INTELLIGENT
MOBILITY

KRULC
ZE 30 LET POGBLAŠČENI SERVISER
VOZIL NISSAN

KRULC d.o.o.
Cesta heroja Vasje 8, 1251 Moravče
Delovni čas 08-18, sobota 08-12.
Tel: 01 723 12 00 www.nissan-krulc.si

Kombinirana poraba goriva 6,5 - 6,0 l/100 km. Emisije CO₂: 148 - 136 g/km. Emisijska stopnja Euro6d Temp. Emisije NO_x: 0,0220 - 0,0427g/km. Emisije trdnih delcev: 0,00027 - 0,00052g/km. Št. delcev (p/d): 0,48 - 0,53. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo novemu standardu meritev WLTP (globalno usklajen postopek testiranja za lahka vozila). Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije iz prometa onesnažujejo zrak, in tako pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam priobnemnega ozona delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

*Bonusna vrednost vključuje vrednost Nissan Financialisa. Stranka je v okviru sklepe Cash Plan upravičena do prihranka v višini do 3.000 € (z DDV) z vključenim popustom in bonom od financiranja v vrednosti 350€ (z DDV). Ni velja za Nissan Juke 10 117 TEKNA s kovinsko karoserijo. Prispevanje se pravično do ručak. Akcija velja do 30.9.2020 oz. do razpisa za program Nissan v prihranku. Priloge sta predložiti zbirki akcije ali po postelji. **Brezplačno 7-letno jamstvo velja od nastopa novega lastnega vozila Nissan Juke, vira iz Nissan Financialisa. 7 let jamstva obsega 3 leta tovorniške garancije ter podaljšano jamstvo za 4. in 5. leto po programu "5+2+5" in 7 let po programu Basic. Cel. za 100.000 km. Karikci se zgodijo znotraj Nissan Connect rešila vozila v slovenskem jeziku. Vseve so brezplačne. Proizvajalci: Nissan, Renault, Nissan Slovenija d.o.o. Dunajske 22, 1001 Ljubljana več na www.nissan.si

PEPLAST

Brizganje plastičnih mas - PVC ograje - Rolete - Žaluzije - Tende - Komarniki - Garažna vrata

ALU - PVC VRATA IN OKNA

Bogati izbor vhodnih vrat!

Branko Peterka s.p.
Štandrova 9a,
1251, Moravče, Slovenija
Tel: 01/ 7232 - 868
Gsm: 041/ 753 - 617
info@peplast.si

www.peplast.si

Avtohiša Vesel

Martin Vesel s.p.

SERVIS
Češnjice 16b
1251 Moravče

t. 01 72 31 032
g. 041 687 336

- Priprava vozil za tehnični pregled
- Servisne storitve za vozila vseh znamk
- Brezplačno nadomestno vozilo
- Kleparska dela

• Delovni čas
pon - pet od 8^h - 18^h

www.avtohisavesel.si

TV - INTERNET

Slovenski in tuji TV programi z Limbarske gore in Krvavca - Kržišča. Brezžično do objekta!

ZANESLJIVO IN UGODNO!

- TV od 16€, INTERNET od 13€, MOBILNI TELEFON od 5€/mesec
- Najbolj gledani kabelski programi s SLO podnapisi, tudi v HD
- INTERNET in IPTV signal tudi s kamniškega gradu, Krma, Ambroža, Velike Planine, Zgornje Javoršice, Kališča, Rožična, Zasavske Svete gore, Peč, Črničva, Slivne, Sv. Miklavža

☎ 040 997 007
www.zvezdatv.si www.gorosan.com

ZANESLJIV SERVIS LCD TV

VRATA JERMAN

PRODAJA IN MONTAŽA

MARKO JERMAN s.p.

gsm.: 041 387 111
e-mail: mare.jerman@gmail.com
www: montaza-jerman.net

izmere • svetovanje • prodaja • montaža • servis